

J U S T I C E

2016-17

Council of Education's
SHAHAJI LAW COLLEGE, KOLHAPUR

[Affiliated to Shivaji University, Aided by Government of Maharashtra
& Approved by Bar Council of India, Delhi]

Judges Observing Rangoli Design in Rangoli Competition held on 15th March 2017.

Salutation of Dr. Kakade, Chief Guest on one day Workshop on 'Research Methodology' on 14th Oct. 2016.

Demonstration by white Army.

Annual Sport held in College on 18th March 2017.

GUIDE AND INSPIRATION

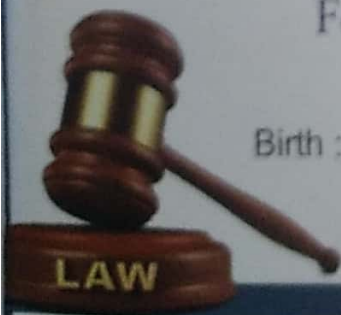

Padmashri Deshbhakta Dr. Ratnappa Kumbhar

Founder President, Council of Education
Kolhapur

Birth : 15-09-1909

Abode : 23-12-1998

FROM THE PRINCIPAL'S DESK

Dr. Rayadurgam Narayana

M.A., B.Ed., LL.M., NET., M.H.R., Ph.D. (Law)

Triple Gold Medalist

From the Principal's desk

Today, legal education is serving the purpose of training students and making them experts in the legal field. Today law colleges need to study the present market situation in which we see demand for law firms. Now-a-days there is a tremendous growth in law firms. These firms are formed by a group of lawyers and they hire lawyers for various purposes. They also contact senior lawyers for special appearance in law proceedings as per the demands of the clients. In short we can say that these law firms are business oriented entities trying to satisfy the clients by various kinds of services they can afford to provide. These law firms offer packages to this clients and try to assure benefits from different aspects. Clients majority from corporate sector prefer giving cases to law firms as they offer quite a many services and that to at a reasonable costs. This is how today's world needs preparedness which indicates that students studying law should come up with all the essential skills.

In order to cope up with all these expectations, it is expected that law colleges should take the necessary steps. Colleges need to re-configure classes to combine deep skill learning with theory training. This may help the students to

develop all the essential skills. Law colleges also need to enlighten students regarding various improved technological skills.

In order to cater the needs of emerging private market economy lawyer today need to become experts in various subjects. Law colleges need to provide a base for students which will help them to develop special skills.

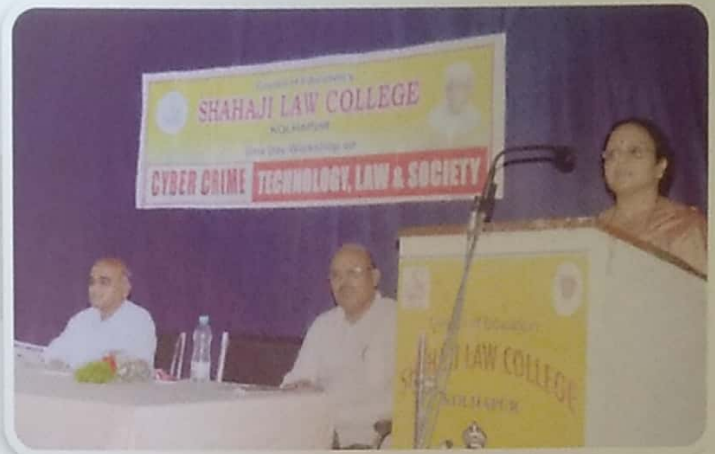
In our curriculum, we have various subject like Professional Ethics, Company law, Alternative Dispute Resolution, Drafting, Pleading, Conveying, Moot Courts and Trial Preparations and so on which includes much of clinical work and this helps students to study in an empirical way. Other than the syllabus students need to provide with various clinical training methods which will help them to develop special skills needed for the profession.

Inspite of these corporate and commercial laws, students need to concentrate on clinical subjects recommended by the Bar Council of India like Professional Ethics, Drafting Pleading and Conveying as well as Moot Court and Trial Preparations. In order to deal with the syllabus efficiently now-a-days there are many free lectures available of eminent professors as well as lawyers. Students can also refer to online lectures given by Supreme Court and High Court judges. Inspite of these there are various software's developed which provide a ready database for lawyers, students and so on.. There are plenty of websites which provide free database of various cases and judgements of Supreme and High Courts. There are many sites which provide plenty of on-line journals as well as reports which act as a very good guide of the students. It is the need of the hour today to enlighten the students about the new horizons of legal profession. I thank all the teachers, students and administrative staff who have contributed for the magazine in various forms towards realising the goal set up by the college.

Tree Plantation in college at the beginning of the academic year on 1s July 2016.

Stress reliving programme by Dr. Anima Dahibhate.

Cleanliness Drive held in college in the presence of Dr. Helavi, Principal Rajaram College.

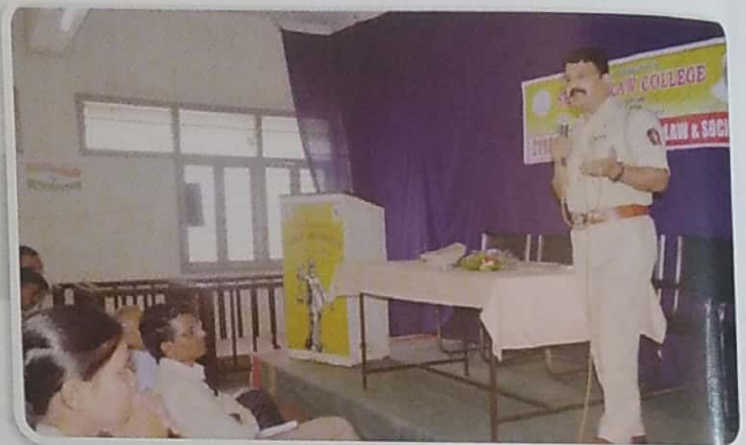
Flag Hoisting on Independence Day by the auspicious hands of Sou. Rajanitai Magdum, President Council of Education.

Students participated in Rakshabandhan Programme of DAISA.

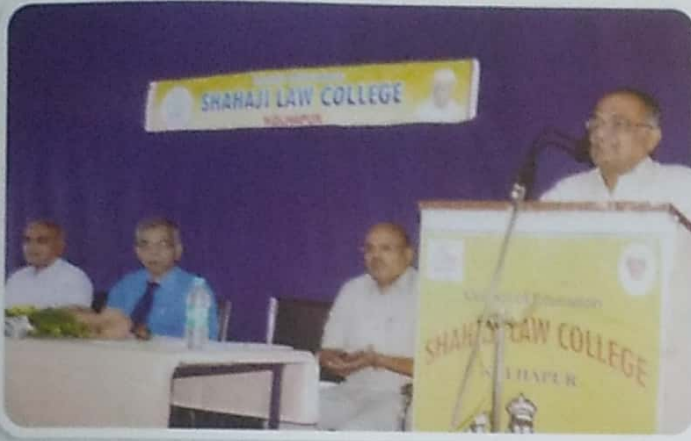
Guest lecture on "Cyber Crime and Society" by PSI Sanjay Bhambure.

Lecture on Indian Constitution by Tarun Arora on 15th Sep. 2016.

'Photo-Punjan' on birth anniversary of Padmashri Dr. Deshbakt Ratanappa Kumbhar.

Dr. Subhash Desai delivering lecture on the eve of Vivekanand Jayanti in the presence of Dr. Vishwanath Magdum on 12th Jan. 2017.

Workshop on Implementation of Prevention of Sexual Harrasment Act 2013.

Flag Hoisting on Republic day in the hands of Principal L.M. Goud Sinor Member Council of Education in the Presence of Shri Prasad Kamat, Vice President Council of Education on 26th Jan.2017.

Demostration showing importance of Helmet on 26th Jan. 2017.

STUDENT BAR ASSOCIATION : 2016-2017

Chetan S. Shinde
President, V NLC

Udayraj . Hilal
Secretary , V NLC

Shrikan S. Kalai
III LL.B.

Sandip S. Chate
III LL.B.

Aishwarya P. Khalate
III LL.B.

Kalyani R. Khandekar
V NLC

Prerna M. Dadhania
III LL.B.

Shweta B. Joshi
III LL.B.

Juilee N. Kakade
III LL.B.

Isha S. Marne
V NLC

Amey S. Pail
V NLC

Ayub B. Kowal
IV NLC

Aviraj D. Bhaskar
IV NLC

Vinayak P. Kumbhar
III LL.B.

THE
SHAHAJI

[Affiliated to S
Maharash

THE COUNCIL OF EDUCATION'S

SHAJAJI LAW COLLEGE

[Affiliated to Shivaji University, Aided by Government of
Maharashtra & Approved by Bar Council of India]

Accredited by NAAC B⁺⁺

(Estd. 1933)

JUSTICE

2016 - 2017

Statement about ownership and other particulars about JUSTICE
as required under rule No. 8 of the Registration of Newspapers.

(Central Rule 1959)

Form No. VI (Rule No. 8)

Place of Publication Shahaji Law College, Kolhapur

Periodicity of its publication Annual

Printers Name Shivraj Press & Prakashan Pvt. Ltd.

Nationality Indian

Address 15, G.N. Chambers, Kolekar Tikti,
Mangalwar Peth, Kolhapur.

Publisher and Editor Name Dr. Rayadurgam Narayana
Principal

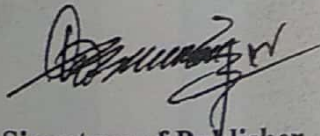
Nationality Indian

Address Principal
Shahaji Law College
1090, E, Shahupuri
Kolhapur.

**Name and Address of the
Individuals who own the
periodical** Hon'ble Sou. Rajanitai Magdum, President.
Shri. P. B. Koshti, Secretary
Dr. R. Narayana, Principal

I, Dr. R. Narayana hereby declare that the particulars given above are true to the best of my knowledge and belief. The views expressed in this justice are those of the respective authors and do not reflect the views of the Owner, Publisher and Editor.

Kolhapur
2015-16

Signature of Publisher

(For Private Circulation Only)

INDEX

English

Article

- 1) Advantages And Disadvantages of Demonetization policy
- 2) Stop your Boys First
- 3) Patriotism Voluntarily And Not Obligatory
- 4) Top 10 Major Effects of Currency Demolition in Indian Economy
- 5) What is an advocate ?
- 6) Law-The Way Forward

मराठी

लेख

१) समाजाला लागलेली कीड	७) मुर्लीची बाजी
२) तारयुग (१८५० ते २०१३)	८) बलात्कार केंव्हा थांबणार?
३) मानसिक प्रदूषण	९) धर्म आणि राष्ट्रधर्म
४) मॉडर्न सुख	१०) जीवन
५) त्यात काय एवढं!!!	११) मैत्री
६) स्वतः विषयी काय सांगाल?	१२) भारतीय राज्यघटना, समानतेचे प्रतिक
	१३) आयुष्यावरची चालती बोलती पुस्तके....

कविता

१) वेडी प्रित ही.....	५) भाकरी
२) बाहेर राहताना.....	६) सच्चाई का सच सच क्या हैं।
३) बाप	७) तसेच राहून गेले
४) नोटा बंदी	८) अब जाने भी दो
	९) वडिल

Gymkhana Report

Advantages And Disadvantages of Demonetization policy

Sweta Kadam
LL.B I

On 8th of November our honourable PM, Mr. Narendra Modi's announcement of the demonetization of Rs. 500 and Rs. 1000 notes created have among the common man. This piece of decision has even raised protests by the opposition parties. It has had a tremendous amount of hustle and bustle in the banks longer and longer queues outside the ATMs and post offices. To put a dead end to the flow of black money and terrorist financing, demonetization has been taken as a major step. It has affected the day to day lives of men, economic status of the nation alongside having more number of advantages.

Such a massive and sudden decision made by the government has its own pros and cons.

ADVANTAGES

Decline in black money

This will help in digging out of the black money out of the corrupt officers and industrialists. For these people, their black money in hard cash is now a pile of trash.

End to fake currencies :-

There will be a decline in the production of fake currencies as old denominations of Rs. 50 and Rs. 1000 has

been banned. The new currency will have new security features which will be hard to people.

End to terrorism funding :-

Funding to terrorist clans for weapons and artilleries which have been a long term concern will come to an end as they will not be able to use for forged currency notes. This will prevent terrorist activities and protect our nation to some extent.

Cashless Nation :-

This step can move toward cashless nation as there will be less proportion of cash and people will tend to make payment through online payment sites which will help our nation to get more digitalized.

More transparency:-

As there will be online payment a transparency will set up in the nation to see through the transactions made by the people. This will be beneficial in tracking any kind of illegal transaction of payment.

Fair election :-

It is well known to us that how black money is used by political parties during elections. Demonetization will lead to a fair election without any use of black money.

DISADVANTAGES

Inconvenience :-

Exchanging of notes, depositing them in the banks has created a hectic environment for the citizens. Long queues in front of ATMs and banks have been going on for quite a time. People have no option as they need money for their daily expenses.

Shortage of money :-

As there is a huge population shortage of money has also been a big trouble deflation

Initially it might cause deflation as the corrupt men will not declare their black money as they might be accused by the Income Tax Department.

Difficulty in card transaction

Since everybody is not well used with the card transaction this might lead to inconvenience for them.

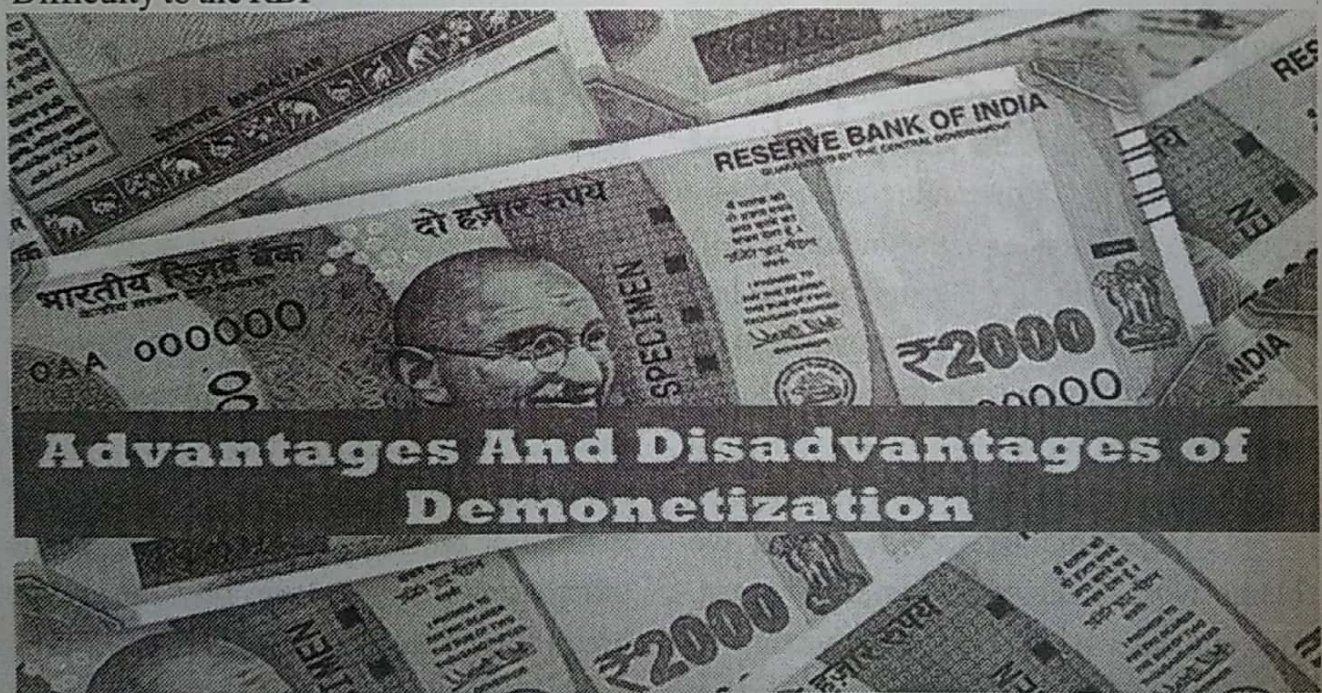
Difficulty to the RBI

In order to exchange all the 500 and 1000 notes, RBI might be charged of 12000 crore.

Economic effects

Till new currency notes don't get circulated, there will be a reduction in the money supply. Demands on gold and jewellery, consumer good will be highly affected. This will affect GDP of the nation.

In spite of all the problems and inconvenience, people are ready to face this challenge for a better future for a short term basis demonetization will have a lot of disadvantage but on a long term basis it will prove quite a boon for the nation if implemented properly. We all hope this massive movement reduces corruption and creates a corruption free nation.

STOP YOUR BOYS FIRST

Heramb Sawant
LL.B.I

In India woman is considered as goddess, Lakshmi and Parvati. These represent the quality of women, namely knowledge, wealth and responsibility. Nowhere in the world the woman was considered so sublime as in India. Yet with the time the patriarchal sentiments have diminished whole scenario for women at large.

The mass molestation in Bangalore proves the mentality of some men in general. It shows how insecure women are in India. And upon this issue politicians have accused for such acts the western culture and women themselves.

In India whenever any offence against women happens, first of all the society takes objection or her alone. She is questioned that "What kind of dresses she was wearing?" "How on the earth society is taking objection upon the victim herself! No one talks about the criminal who had raped her, molested her or thrown acid on her face. On the contrary the accused is in ways justified for his acts by objecting the cloths, hair style or manner of woman.

How contradictory it is that we blame woman for crime against woman. But statistics have a different picture to show. It says that men commit more crimes

than women. On this issue Richerd Collier, the author of "Criminology : A social introduction" had wrote that "Most crimes would remain unimaginable without the presence of men"

This shows us the relaiity. If she is beautiful how it can be her fault? Is being beautiful a crime? Or is it being criminal minded crime? If men don't stalk woman, don't sell them like business products then no offence will ensue further.

The father tell their daughters that "Return to home before 8 p.m." But he never tells his son to do so accordingly. The boy can return at midnight or even at the morning of the next day. But if the daughter come two minutes late then she is bombarded with hundred questions. What is outside the home at night which parents fear? Are there any lions roaming outside who will eat daughters? and what about boys then? May be lions don't eat lions.

But consider this what if there are men outside after 8 p.m.? Will women feel insecure then too? Actully I personally condemn that whole idea of imprisoning of women at home. Instead we must try the other side. We must keep boys inside the house and let the girls roam.

The clothing of women has been a

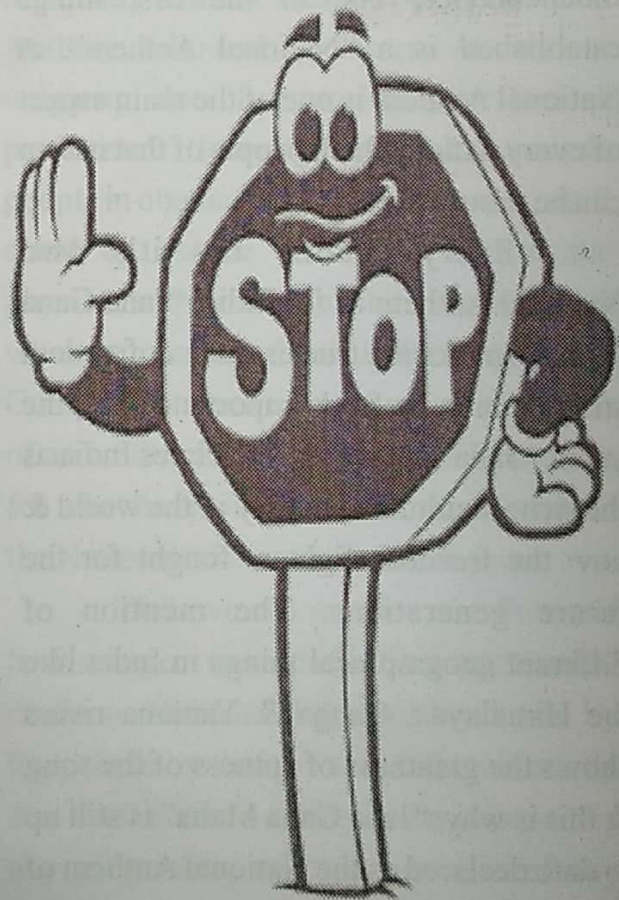

great matter of concern for the male dominated society. Many so called learned, in my eyes ignorant idiots talk about women's dresses. They say women's less and fancy cloths corrupts the minds of men. But for these men who see women as material for exploitation the dress is immaterial. They will see with an equal eye both the woman wearing Burkha and Bikini. See in the middle east countries for instance that even if you cover the whole body she is still molested, raped and exploited. Thus the right place of the cloths are on the eyes of those men. How these bunch of men can say arrogantly with great confidence that wearing jeans can make her a woman of loose character? Then why don't wearing jeans make men the same too? The men may wear anything they choose. They can abandon dhoti, kurta and can embrace T-Shirt, jeans and fashionable attires. But woman must remain in veil, she must wear sari. She must not wear western dresses. It corrupts her. We judge woman by her dress and it is pathetically irrational.

These saviours of Indian culture yell that using mobile phone decreases the dignity, loyalty, chastity of women. On this account mobile phone may be are sexiest because they don't harm men. When men watch sexually explicit material on mobile even then they has invincible might that they will come out of the clutches of this evil without corrupting their mind. In the temple of our democracy, in parliament

they cosily use mobile for such illicit purposes and yet they are giving women the lecture on morality, loyalty, and chastity. So we can estimate new brilliant these men are.

The point is that instead of closing doors upon women and curtailing her rights, her dream, her aspirations try to impose such limitations on men. When we give such lectures to women try to apply the same to yourself. Give this lecture of morality, culture and chastity to your boys too. And let them know that Indian culture not merely respect but it actually worship women. It calls her mother and oblige us to pay her endless dues.

Patriotism Voluntarily And Not Obligatory

- Suraj Salokhe
- Dhananjay Rane

National Anthem of every country is very positive impact on Nation, It's culture & Tradition, Languages, Ethnicity, People, Festival Region & so on. On this globe every nation has it's own Distinctive Identity, let it be ruled by colonies or Independent Country each nation wants to be known for it's uniqueness & therefore they want to maintain one little own fragment from this world. Whenever a country gains it's freedom or independence, one of the first things established is a "National Anthem". A National Anthem is one of the main aspect of every nation which people of that nation can be proud of.

Every country has it's own National Anthem & for India, "Jana Gana Mana" speaks the true essence & freedom struggle in India & it's importance over the years. "Jana Gana Mana" declares India as the richest cultural Country in the world & how the freedom fighters fought for the future generations. The mention of different geographical things in India like the Himalayas, Ganga & Yamuna rivers shows the greatness of aptness of the song & this is why. "Jana Gana Mana" is still up to date declared as the National Anthem of

India & will ever be the same

"Jana Gana Mana" also tells us the important message of "Unity In Diversity" & all the religions must be together sharing an equal bond of love & friendship. This comes with a respect for all religions & people residing in India & overcomes the cultural difference one must avoid. We often witness citizens of India standing up in respect for the National Anthem irrespective of the place, mood & surroundings. Some movie theaters also play "Jana Gana Mana" before the movie starts & such is the importance given to the National Anthem of India all over the country & worldwide too.

1 Constitutional & legal provisions relating to the National Anthem are Article 51-A (a) of the Indian Constitution lays down that it shall be the duty of every citizen of India to abide by the Constitution & respect it's ideals & institutions, the national anthem. Further Section 3 of the Prevention of Insults to National Honour Act. 1971 Says, "Whoever intentionally prevents the singing of the Indian National Anthem or cause disturbances to any assembly engaged in such singing shall be punished with imprisonment for a term,

which may extend to 3 years or fine or both.

3 A two bench judges of the Supreme Court headed by Dipak Misra directed all cinema hall across the country to play the National Anthem before every film, along with the Indian flag on the Cinema Screen. The court then directed Cinemagoers to stand up to 'show respect' while the anthem was being played & apparently upon a suggestion from the Attorney General – that the doors of the cinema hall be locked while the anthem was being played. Before this order, there was no judgment by the apex court, or a legal provisions, or an administrative direction that made it mandatory for people to stand during the National Anthem & doing so was essentially an expression of personal respect.

4 Does that make it mandatory for people to stand for the National Anthem? Article 51-A forms the Fundamental Duties, under Part IV-A of the Indian Constitution. Which means, it is not legally enforceable & acts only as a guiding principle. Further the 1971 Act limit itself to prescribing punishment for Someone who prevents others from singing the National Anthem, or disturbs those who are singing the anthem. But section 3 in this Act is silent on 'sitting' or 'standing' while the anthem is playing.

5 The view of the creator of the National Anthem "Rabindranath Tagore"

are "freedom of mind" & opinions "forcibly made alike". He wrote, "it would be an uninteresting but a sterile world of mechanical regulating if all our opinions were forcibly made alike....Opinions are Constantly changed & recharged only through free circulation of intellectual forces & persuasion

6 A movie theatre is essentially a place for entertainment & it is a hall for everyone a mixed bag. It satisfies the artistic thirst of a movie goer & also his/her sexual fantasies. It shows movies which make people patriotic without the aid of any symbol of 'Constitutional Patriotism' & equally screens sleaze & sex. National Anthem followed by scene of sex of vulgarity, does it pump up your feel of patriotism? 'I really doubt. Of course, people in obedience of the court order, shall stand up as the court can control the physical movements of the citizen & not what is passing through their mind. A Compelled 'stand up in attention of seeker of an adult content who is eagerly waiting for what he 'paid for' works as an insult to the National Anthem rather it's honour.

Thus we can say that, the Patriotis that is respect towards the Nation, National Anthem, National flag shall be shown by the people by their own will & voluntarily & it shall not be a Compulsion imposed by any judgement, or order, or rule of any Higher authority.

Foot Notes

1. A-51-A(a) of the Indian Constitution
2. Section-3 of Prevention of Insults to National Honour Act, 1971
3. Writ Petition Civil No. 855/2016
4. The Indian Express, Monday, December 5, 2016 Page No. 7
5. The Indian Express, Monday, December 5, 2016 Page No 7
6. www.livelaw.com

URL - <http://www.livelaw.in/legal->

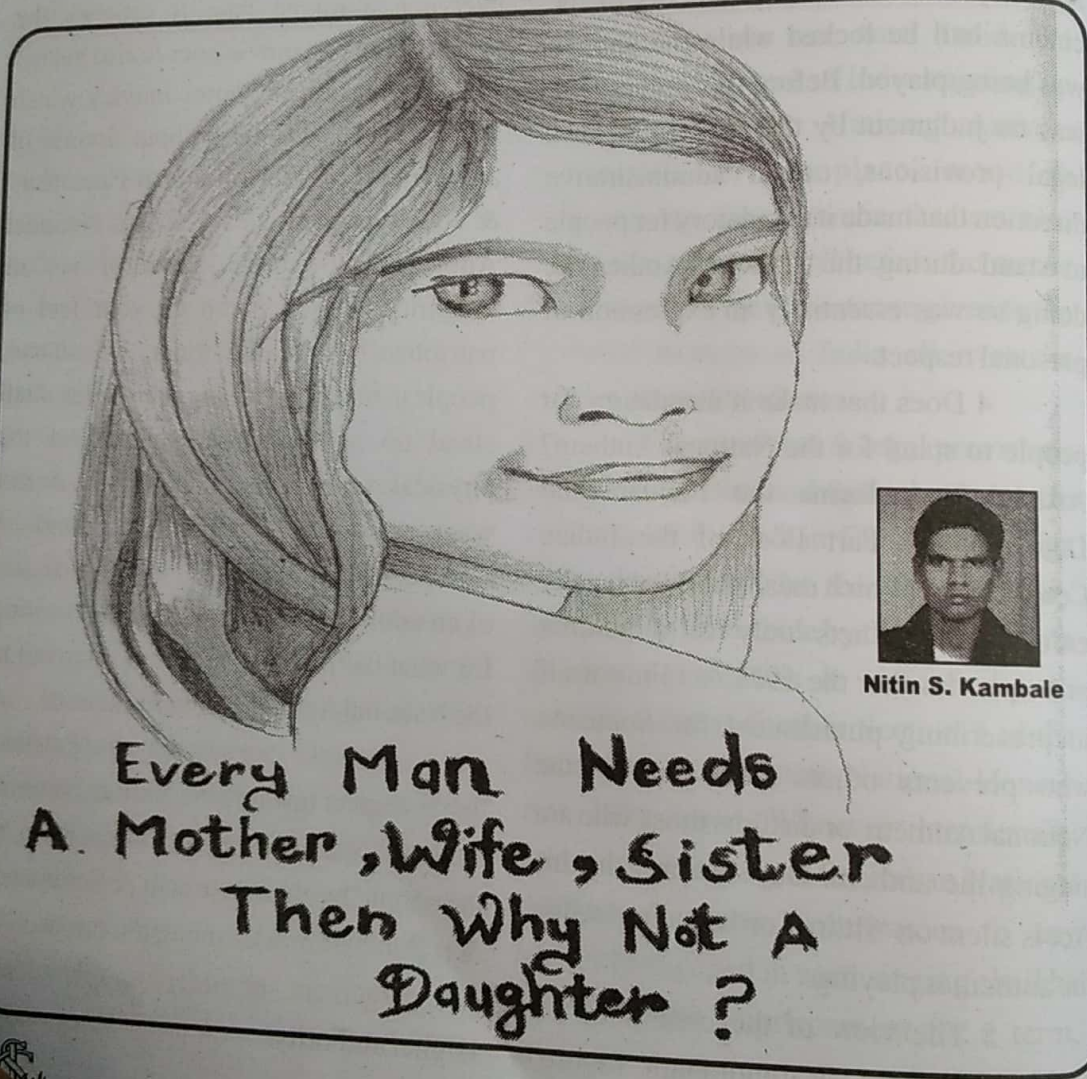
journey-national anthem-spectacles-
Constitutional-Patriotism.

Name of Authors

1 Suraj Ravindra Salokhe
(student of Shahaji Law College,
Kolhapur)

2 Dhananjay Vivek Rane
(student of Shahaji Law College,
Kolhapur)

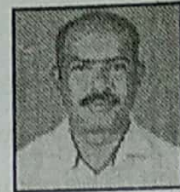
***

Nitin S. Kambale

Every Man Needs
A. Mother, Wife, Sister
Then Why Not A
Daughter ?

TOP 10 MAJOR EFFECTS OF CURRENCY DEMOLITION IN INDIAN ECONOMY

Shrikant Kalai
LL.B III

Banning of Rs. 500 and Rs. 1000 currency notes in India has been held as the biggest financial decision taken by 2.5 year old p.m Modi overnight entire economic spectrum of country changed as Indian citizen and financial institutions were stoned and shocked.

As an immediate aftershock long queues were witnessed outside the petrol pumps and ATM machines. Last night an people scrambled to use their remaining Rs. 500 and Rs. 1000 currency notes. Discussion were going on almost every where regarding this sudden decision by the Govt. to promote cashless economy/transactions and to stop circulation of black money.

THE TOP 10 POSITIVE EFFECTS ON INDIAN ECONOMY

1) Deflation due to less currency in circulation :-

In the next few weeks there would be shortage of currency people would be depositing their cash in to banks. Besides Rs. 500 and Rs. 1000 notes constituted around 80% of the overall currency notes in the country. Suddenly there would be less cash around which will lead to short term deflation.

2) Low Rate of Interest

Grading on banks will be filled with huge cash deposited by eager customer there would be surplus of money with the banks which will lead to easier loans and less rate of interest. Over a period of time inflation can raise gradually which will impact balance the increased deflation.

3) LOW PRICE OF GOLD

Investments like gold are primarily conducted cash in India. As both the Jeweller and the consumer tries to save money by hiding the transactions from the Govt. (by not paying the tax) This would become things if past as most if the Gold related transaction would now happen via Debit /Credit cards/Net banking (for at least next few months) less also of Gold would mean less price of gold in the coming days.

4) LOW RATE ESTATE PRICE

Besides gold real estate is another sector which depend on cash in India. As all cash transaction would stop there would be more supply than demand and there will be low prices in there sector.

5) IMMEDIATE STOP TO BLACK MONEY HOARDING

The timing of announcement related with banning of the currency notes

was a master stroke lay P.M. Modi . As black money owners could not get any chance to relocate their money. There only opinion was to safely deposit the money in banks and there by attract tax liabilities this will immediately stop hoarding of black money in the country. And most of business transaction has to be via online medium.

6) STOP TO TERRORISM ACTIVITIES

Terrorist use black money to fuel there evil purpose 100/- of the Arms brought by them are transacted using cash. Due to the above banned the terrorist can not immediately encash their wealtr for guns and ammunities. This means an immediate stop to terrorist activities in the country.

7) RISE IN DIGITAL TRANSACTION

ATM's withdrawal has been limited to Rs. 2000 per day and Rs. 20,000/- per week. Thus the people will have less cash in hand, they would be forced to use digital medium for making payments. Hence there would be as in creditable raise in usage of digital transactions in the country.

8) RISE IN INCOME TAX

More digital transaction means more taxable income in the country. As the old cash/currency gets deposited in banks and less cash is being used for various transactions there would be healthy increase in taxes received by the govt. Less

black money means more tax for country/India. Right now only 5% of Indians pay Income Tax and this number will surely increase now.

9) HEALTH, EDUCATIONS, EXPENSES CAN REDUCE

As real estate price would drop it will impact several aspect of the economy including health service and educational.

Besides some other services can also become cheaper.

10) IT CAN REGULARIZE THE INDIAN ECONOMY

This policy can help to regularize the fair and non corruption economy to country as most of the transaction get cashless and will help to healthy and clean economical transaction.

However introducing of new 500 and Rs. 2000 currency notes would change the scenario gradually. (Besides the unorganized sector can bear the burnt of this massive transaction from such as cooks, maids, barber, electricians, plumber etc. which deals in any country.)

Shrikant S. Kalai

LLB III rd OLD COURSE

ROLL NO 18

SHHAJILAW COLLEGE KOLHAPUR

***

What is an advocate ?

Abhiji Shirvadekar
LL.B III

Solider of Justice or white collar Criminal
We all are going to become an advocate in near future. So at this stage, it is important for all of us to think about the role of advocate in the society. What is an advocate? He is solider of Justice or White Collar criminal today? Which role we want to play as an advocate in future? Can we live life with truth or we really need falsehood in day to day life?

An Advocate is a legal representative of party. It is legal & moral duty of an advocate to help court to reach to truth. Whatever advocates are doing inside and outside the court is largely affecting moral level of society.

Law is an instrument of society and its objects are achievement of Justice, stability an peaceful change. The profession of law is one of the oldest & noblest professions. Profession is intended to serve mankind. An advocate also serves the public by giving legal advices by explaining the complicated & confusing provisions of different acts & rules to citizens who seek his service. Advocate has to fight for Justice, for protecting truth. He has to fight for law reforms, social change & at some time extend his services

to maintain law & order. Practice of law is a noble profession and not a money making business.

Unfortunately, with changing time, some advocates who became victim of greediness, ego, race of power, race of wining cases, race of money, etc. started misuse of law for winning cases. Fluently lying in court, misguiding court using brain and winning case is not a advocacy. For earning money and other benefits, advocates voluntarily and intentionally file false cases, drags cases, for years saves murders rapists, criminals etc. and they murder justice and create unlimited pain in the life of innocent people, victims and in society. Such advocates are nowhere less than white collar criminals.

People gives excuses that this is the practical way of living in today's world, lieing is necessary etc. such people and advocates should think about the people on street, street hawker who are selling goods, Food items etc. After doing hard work, whole day if they don't get sufficient money, to fill stomach, they drink water and sleep. They are not doing crime by giving such excuses. In other words, they are honest with society, law, judicial

system.

If a person who do not have law knowledge less money can live a honest life, then why can't advocate who studied law, constitution, fundamental rights. All advocates should make themselves clear about their role.

Advocates has chosen law profession voluntarily for protecting justice. So they should prepare

themselves, in such a way that nothing in life can force them to leave path of truth and justice. At all costs, advocate should protect truth and justice. Advocate should be proud that god has chosen them as sliders of justice in society and should contribute in creation of a new, truth loving and peaceful society.

Abijeet shirvadekar
IILLB (Old)

- Pooja Eknath Vharakat
Pre-Law I

कन्या
वाचवूया

कन्या
वाचवूया
मी. व्हा.
शिंदे

Law-The Way Forward

Poonam Sapate
LL.B III

“Law is the king of kings”

This well-known quote place the law on an ultimate place and the same impressed me a lot. I gone through this quote on entrance of one of the Law Colleges. The moment on which I tried to interpret it, I decided to pursue my graduation and to divert my career towards. Law itself. Fortunately, it was one of the dreams of my parents also. Some of the hidden gems within me, as recognized by my parents makes me fit to be a lawyer.

It has been said that, Law is one of the toughest graduation in India. Most of the Ideal personalities are law graduates. The traditional sight towards the law is to practice before the Court, especially in common fields like, civil and criminal. However, there are many uncovered fields, in which the law students has an opportunities to set their career.

This particular article is the efforts to answer following two questions.

A. What can be studied in law?

B. What opportunities available after studying the law?

The answer can be as follows

a. What can be studied in law?

1. Diplomas-

One can study diploma in law within a short period of six months, up to two years. The diplomas are available in number of fields like Cyber Law (DCL), Taxation (DTL), Law (DLL).

2. Graduation –

While studying LLB we can pursue other graduations like B.A., B.Com., B.J. (Batchlour in Journalism) through distance learning or open universities. C.S. (Company Secretary) is also a goods option parallel to law.

B. What opportunities available after studying the law?

1. Practice before the Court-

Civil and Criminal Practice is general amongst all law graduate, but the fields like International Law, Intellectual Property Rights, Cyber Law and Corporate Law are not yet overcrowded and ascending scope.

2. Judiciary-

Now the eligibility criteria is curtailed to appear for JMFC, any law graduate having minimum of 55% can appear, three years practice is not mandatory. One can enter directly at the level of Session Judge after practicing for even years.

3. Law officer-
There are some reserved posts as Law

Officers in various Government departments, right from the secretariat of the parliament.

4. Legal Advisor-

Many Organization carries the panel of legal advisor, lie financial organizations, co-operative societies etc.

5. Company Secretary-

MNC's as well as all the national companies carries the post of Company Secretary.

6. Law Firms-

The recent tread for having bright future in the sector of the law is to work with law firms.

7. Law Education

Despite all the above fields' one can choose their career in Law Education by being professor or researcher after completing NET/SET or Ph.D. in law.

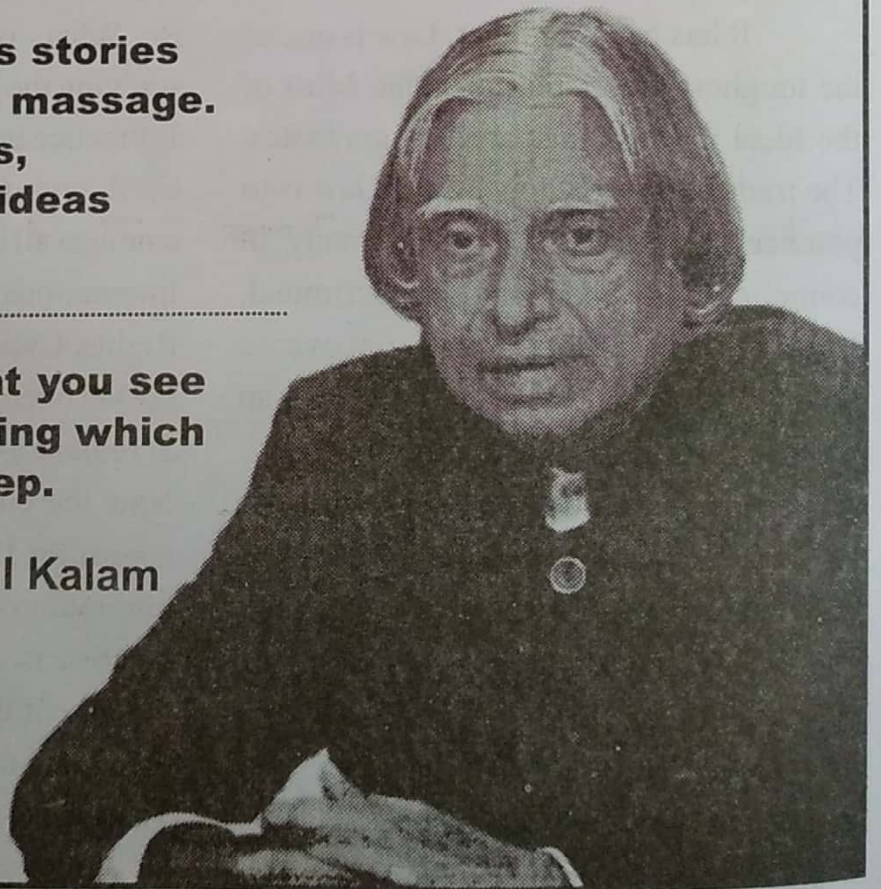
All above mentioned sectors having scope to explore one's skills in law. The reason behind growing the scope to make a career in this field is day by day increasing burden on law sector. Here, I would like to wish all shahajians to have a bright way to come forward.

***

**Don't read success stories
you will only get a massage.
read failure stories,
you will get some ideas
to get success.**

**Dreams is not what you see
in sleep is the thining which
doesn't let you sleep.**

- A.P.J. Abdul Kalam

समाजाला लागलेली कीड

सारिका पोवार
एल एल वी ३

भ्रष्टाचारामुळे सामाजिक नितीमत्ता ढासळू लागते आणि प्रामाणिकपणा, खरेपणा, तत्त्वनिष्ठा इत्यादी मुल्ये सामाजिक जीवनातून हद्दपार होण्याची वेळ येते, म्हणून भ्रष्टाचार ही संपूर्ण समाजाला लागलेली कीड आहे.

भ्रष्टाचाराची व्याप्ती आपल्या देशातील भ्रष्टाचाराची व्याप्ती तर खूप मोठी आहे. समाजजीवनाची सर्व क्षेत्रे भ्रष्टाचाराने पोखरून काढली आहेत. सामाजिक जीवनाच्या प्रत्येक क्षेत्रात तसेच प्रशासनाच्या प्रत्येक स्तरावर आपणास भ्रष्टाचाराचा अनुभव येतो.

भ्रष्टाचाराचा अर्थ भ्रष्टाचाराचा अर्थ म्हणजे सनदी सेवेतील अधिकाऱ्याने किंवा कर्मचाऱ्याने आपल्या सार्वजनिक पदाचा व्यक्तिगत लाभासाठी वापर करणे म्हणजे भ्रष्टाचार होय.

सार्वजनिक सेवकांना त्यांच्या पदाबरोबर काही अधिकारही लाभलेले असतात. त्यांनी आपल्या या अधिकारांचा वापर नियमांच्या बंधनात राहून करायचा असतो. परंतु काही वेळा सार्वजनिक सेवक आपल्या अधिकारांचा वापर करताना नियमांचे उल्लंघन करून एखाद्या व्यक्तिला अवाजवी लाभ मिळवून देतात आणि त्याबदल्यात स्वतःचा आर्थिक किंवा इतर प्रकारचा फायदा करून घेतात.

शासकीय सेवकाने आपल्या पदाचा दुरुपयोग करून पैसा मिळविणे एवढ्यापुरता भ्रष्टाचाराचा अर्थ मर्यादित नाही. त्याने दुसऱ्याचा फायदा करून देण्यासाठी आपल्या अधिकाराचा गैरवापर करणे हा जसा भ्रष्टाचार असतो, तसाच त्याने दुसऱ्याला हानी/नुकसान पोहोचविण्यासाठी आपल्या अधिकारांचा वापर करणे कारण अशी कृती करण्यामागे त्याचा काही स्वार्थ असतो.

भ्रष्टाचाराचे प्रकार

- १ उत्पन्नाच्या आलेल्या स्रोतांपेी अधिक संपत्ती बाळगणे.
- २ लाच किंवा बक्षीस स्विकारणे
- ३ शासकीय पदे व अधिकार यांचा दुरुपयोग करणे
- ४ ठेकेदार व खाजगी व्यवसाय संस्था यांच्याकडून पैसे घेणे आणि त्या बदल्यात त्यांना अकारण अनुकूलता दाखविणे
- ५ सार्वजनिक पैशाची अफरातफर करणे
- ६ जन्मतारीख, वय, जात इत्यादी गोष्टींची माहिती देताना बनावट प्रमाणपत्रे सादर करणे.
- ७ खोटी माहिती देऊन घरभाडे भत्ता, प्रवास भत्ता इत्यादी लाभ मिळविणे.
- ८ योग्य दर्जा नसलेल्या कामांना मान्यता देणे.

भ्रष्टाचाराची कारणे

- १ दारिद्र्य
- २ आर्थिक व सामाजिक विषमता
- ३ समाजाची बदलती मूल्य व्यवस्था
- ४ वाढती चंगळवाद प्रवृत्ती
- ५ राजकारणाचे गुन्हेगारीकरण
- ६ यशप्राप्तीसाठी सोपा जवळचा मार्ग शोधण्याचा मानवाचा प्रयत्न

भ्रष्टाचार व मानवी हक्क

भ्रष्टाचारामुळे अनेक गुणी व्यक्ती त्यांच्या हक्कांपासून वंचित राहतो. समाजाच्या निरनिराळ्या क्षेत्रांत याची अनेक उदाहरणे आपणास आढळून येतात. काही व्यक्ति पैसा, ओळखी, वशिला यासारख्या भ्रष्ट मार्गांचा अवलंब करून नोकरी मिळवितात, परंतु अशा प्रकारच्या भ्रष्टाचारामुळे खऱ्याखऱ्या पात्र व गुणी व्यक्ती नोकरीपासून वंचित राहतात.

÷ ÷ उच्च शिक्षणातील प्रवेशाबाबतही याच

गोष्टी अनुभवास येतात. गुणवंत विद्यार्थी प्रवेशापासून वंचित राहतात. त्यांच्याऐवजी धनवंत पालकांची मुले पैसा व वशिला यांच्या जोरावर प्रवेश मिळविताना दिसतात.

सर्वसामान्यांना भ्रष्टाचाराचा फटका

समाजात चाललेल्या भ्रष्टाचाराचा फटका अर्थातच गरिबांना किंवा सामान्य परिस्थितील लोकांना बसतो. भ्रष्टाचाराचा अवलंब करताना मोठ्या प्रमाणावर आर्थिक देवाणघेवाण होते, अशा वेळी गरिब व सामान्य

लोक बाजूला फेकली जातात.

भ्रष्टाचाराला आळा

भ्रष्टाचाराला आळा घालण्यासाठी मोदीजींनी १००० आणि ५०० रुपये च्या नोटा बंद केल्यामुळे काळा पैसा काही प्रमाणात बाहेर आला आहे. तसेच कॅशलेस पद्धती अस्तित्वात आणल्यामुळे भ्रष्टाचाराला काही प्रमाणात आळा बसेल पण सरकारी नळाला लागलेलं गळत कधी निघत का ?

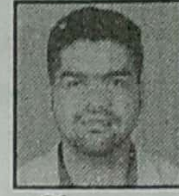
वेडी प्रित ही.....

पाऊस पडता गंध मातीचा,
 दरवळतो हा क्षितीजाला....।
 तुझ्या भेटीची आस लावतो,
 या वेड्या मनाला....।।
 अलगतशी अंगावरती
 पावसाची सर ही येते.....।
 तु नसताना तु असल्याचा,
 भास ही देवून जाते.....।।
 सायंकाळी शीत वातावरणी
 पक्षी जसे हे किलबिलती.....।
 तसे माझ्या मनी,
 तुझ्या आठवणी या लखलखती.....।।
 होता रात्रीचा काळोख,
 रातराणी जशी ही दरवळते....।
 तसे तुझ्या प्रेमाच्या गंधाने,
 जीवन माझे हे बहरते.....।।
 कस्तुरीच्या मृगाप्रमाणे,
 वसतेस तु माझ्या आंतरी....।
 शोध तुझा घेताना,
 भरते ही शब्दांची भरती....।।
 आस लागत धरतीला,
 जशी या पावसाची..।

प्रिये तुझी ओढ लागते,
 तशी या वेड्या मनासी.....।।
 पाऊस येता धरती वरती,
 हिरवळ जशी ही फुलते....।
 तु समोर येता गालावरती ,
 माझ्या कळी तशी ही खुलते.....।।
 श्रावणात चालतो हा खेळ,
 जसा ऊन-पावसाचा.....।
 क्षण शोधण्या भेटीचा चालतो,
 शोध तसा माझ्या मनाचा.....।।
 घर शोधाय आकाशी,
 पाखरु पाहण्यास मन माझे,
 तसे हे आतुरते.....।।
 खुलून इंद्रधणू जसा,
 रंगुणी टाकतो आकाशाला.....।
 तु जवळ असता तशी,
 मोहुनी टाकतेस माझ्या मनाला .....।।
 - वरेंद्र रविंद्र काटकर

तारयुग (१८५० ते २०१३)

कार्तिक कुलकर्णी
एन.एल.सी. २

'तार' हा शब्द आजच्या पिढीला तसा फारसा परिचित नसेल. तार म्हणजे 'टेलिग्राम' हा शब्द कारण गेल्या दोन दशकात संगणक व फोनची यंत्रणा इतकी विकसित होत गेली की तारेने संदेश पाठवण्याकडे लोकांनी पाठ फिरवली ते स्वाभाविकच होते.

१६३ वर्षापूर्वी ही एक जादूची काठी होती. दुरदुरच्या खेड्यात व गावात मोजक्या शब्दातला संदेश पोहोचवण्याचे तार हे एकमेव साधन होते. अनेकदा त्यातले शब्द चुकायचे आणि कल्लोळ व्हायचा. प्रामुख्याने अतिशय तातडीचे व महत्त्वाचे असेल तरच तार केली जायची. तारेने मोजक्याच शब्दात संदेश पाठवला जाई. कारण इथे प्रत्येक शब्दांची किंमत मोजावी लागे. तुम्ही लिहून दिलेल्या कागदावरचे शब्द घेवून मग तार मास्तर कडकट्ट असा आवाज निघत असे तसाच आवाज कित्येक मैल दुरच्या तारयंत्राचा होत असे मग त्या आवाजाचे रुपांतर शब्दात करून योग्य व्यक्तीच्या पत्यावर तो संदेश सायकल मार्गे पाठवला जात असे. रात्री दिवसा कधीही असे संदेश सायकल वरून पोस्टमन घेऊन येत असे. त्या संदेशाला टेलिग्राम म्हणजे मराठीत तार म्हणत. आजच्या पिढीला याबाबतचे काहीही ज्ञान नाही. कारण राजीव गांधी यांनी पंतप्रधान झाल्यावर जी दुरसंचार क्रांतीची वाट आपल्या देशात मोकळी केली त्याची फळे चाखणारी आजची तरुण पिढी आहे. त्या काळी घरात फोन असणे मोठेपणाची गोष्ट होती. वर्षानुवर्षे प्रतीक्षा केल्यावर लोकांना घरी फोन घेता येत असे.

फोन म्हणजे आज ज्याला लॅन्डलाईन म्हणतात ते आजच्या प्रमाणे तेव्हा फोनचा टॉकटाईम मोजला जात नव्हता. तुम्ही फोन केलात. म्हणजे हवे तितके बोलता येत होते. मात्र दुरचा फोन असेल तर त्याला ट्रंककॉल म्हणायचे आणि वेळेनुसार मोजणी

व्हायची. त्याप्रमाणे पैसे मोजावे लागत असत. शिवाय असे ट्रंककॉल लावण्यासाठी थेट पोस्ट ऑफिसमध्ये जावून प्रतीक्षा करावी लागे ती तारेनंतरची पायरी होती.

अशाप्रकारचा १८५० पासून म्हणजे तब्बल १६३ वर्षांपासून सर्वसामान्यांच्या सेवेत असलेल्या तार (टेलिग्राम) युगाचा अखेर १४ जुलै २०१३ रोजी अंत झाला. भारत संचार निगम लिमिटेड (बीएसएनएल) कडून ही सेवा कायमची बंद करण्यात आली. ई-मेल व चॅटिंगच्या युगात तारेची मागणी संपल्याने बीएसएनएल ने ही सेवा बंद करण्याचा निर्णय वेळेत घेतला. १४ जुलै रोजी सकाळी ८ ते रात्री ९ या वेळेत टेलिग्राम संदेशचे अखेरचे आदान प्रदान करण्यात आले. ४ दशके ज्यांनी टेलीग्राफिस्ट म्हणून सेवा बजावली. त्या गुलशन राय विज यांनी तारसेवेचे सुवर्णयुग संपले. अशी प्रतिक्रिया दिली. १९७१ चे भारत-पाकिस्तान युद्ध व १९७५-७७ मधील आणीबाणीच्या काळात टेलीग्रामने संदेशवहनात मोलाची कामगिरी बजावली होती.

मोबाईल, ब्रॉडबँड, उपग्रहीय सेवेमुळे दळणवळण क्षेत्रात क्रांती झाली. याची थोडक्यात माहिती.

- १) सर्वात जुनी सेवा म्हणून लौकीक
- २) १८५० कोलकत्ता ते डायमंड हार्बर अशी प्रायोगिक तत्वावर पहिली इलेक्ट्रीक तारसेवा सुरु
- ३) १८५१-ब्रिटीश ईस्ट इंडीया कंपनीकडून या सेवेचा वापर
- ४) १८५३- कोलकाता, मुंबई, सिंध, देशावर आग्रा, चेन्नई आदी विभागांना जोडण्यासाठी ४००० मैल अंतरावर टेलीग्राम लाईन टाकण्याचे सुरु.
- ५) १८९०- ब्रिटनमधील ओरिएंटल टेलिफोन कंपनी आणि गव्हर्नमेंट ऑफ इंडीया यांच्यात चर्चा.

६) १८९१-मुंबई, कोलकाता, अहमदाबाद, चेन्नई या ठिकाणी सेवा सुरु करण्याला ओरिएंटला परवानगी.

टेलिग्राफला सुरुवात

७) १९०२- केबल
८) १९२७- ब्रिटन आणि भारत दरम्यान पहिला रेडीओ टेलिग्राफ

९) १९६०-लखनौ-कानपूर दरम्यान

१०) १९७९ - पुण्यात ऑप्टिकल फायबर

सेवा

११) १५ ऑगस्ट १९९५ मोबाईल सेवा सुरु

१२) १९९५- मुंबई, कोलकाता, चेन्नई,

पुणे या ठिकाणी इंटरनेट सेवेस प्रारंभ

१३) १९२७-रेडीओ ब्रॉडकास्टिंग सुरु

१४) १९३७-ऑल इंडिया रेडिओ असे नांव

१५) १९५७- आकाशवाणी असे नाव

१९८५- माजी पंतप्रधान राजीव गांधी आणि

सॅम पिट्रांदा यांच्या संकल्पनेतून डिपार्टमेंट ऑफ टेलिमॅटिक्सचीड सुरुवात.

१७) १९८६ - महानगर टेलिफोन निगम लिमिटेड(MTNL) आणि विदेश संचार निगम लिमिटेड (USNL) यांच्याकडे दुरसंचार सेवेची जबाबदारी

१८) १९९७-भारतीय दुरसंचार नियामक

प्राधिकरणाची स्थापना (TRAI)

१९) २०००- दुरसंचार क्षेत्रातील विदेशी कंपन्याची गुंतवणुक मर्यादा ७४% केली. विदेशी गुंतवणूकीमुळे माफक दरात मोबाईल सेवा उपलब्ध. एप्रिल २००२ ला व्हीएसएनएल (USNL) मध्ये प्रथम टाटाच्या माध्यमातून खासगी भागीदारीस प्राधान्य.

मोबाईल, इंटरनेटचे जाळे

१) टेलीफोन नेटवर्किंगमध्ये भारत जगात दुसऱ्या स्थानी

२) जगातील मोबाईल विक्रिपैकी भारतात निम्मी विक्री

३) देशातील ९७० दशलक्ष लोकांकडे मोबाईल.

४) १५ ऑगस्ट १९९५ साली इंटरनेट सेवा सुरु झाल्यानंतर पहिल्या १० महिन्यात १०,००० कनेक्शन्स.

५) १४ दशलक्ष लोकांच्या घरी इंटरनेट.

६) २००४: साली ब्रॉडबँड सेवा यामुळे गती वाढली

७) २०१० : ३जी सेवा यामुळे वायरलेस ब्रॉडबँड

८) २०११ पर्यंत २२.३९% इंटरनेट कनेक्शन्स

९) २०११ : १३७ मिलियन्सहून अधिक लोकांकडून नेटचा वापर २०१३ पर्यंत ब्रॉडबँडचा ग्राहक २५ दशलक्षहून अधिक.

बाहेर राहताना.....

कॉलेजमधून आल्यावर आम्हाला पालकांना खुप काही सांगायच असत. पण बाहेर राहताना मनाच्या कोपऱ्यात काहीतरी, कुठेतरी दडवून ठेवायच असत आणि रडायचं असत.

आजारी असताना आईच्या मायेचं पांघरुण हवं असत, पण बाहेर राहताना आठवणींच्या गोधडीत जगायच असतं आपणच आपल डोकं दाबायच असतं आणि आई वडिलांची आठवण काढून स्वतःच हसायच आणि रडायच असतं.

सणासुदीच्या दिवशी पंचपक्वानांचे जेवण

हव असत, पण बाहेर राहताना मेसचं जेवण गोड मानायच असत आणि आई वडिलांची आठवण काढून स्वतःच हसायच आणि रडायचं असतं.

प्रथा म्हणून पोट भरल्याची ढेकर द्यायची असते आणि आईच्या हाताच्या जेवणाची आठवण काढून मेसचं जेवण पचवायचं असतं समजुत घालून स्वतःची मनाला रागवायच असतं कारण.....

आयुष्यात मोठे होण्यासाठी हे सर्व काही करायच असतं.....

मानसिक प्रदुषण

गौरी संभाजी पाटील
एन.एल.सी. २

आपण आजपर्यंत प्रदुषण म्हणजे काय हे पाहिलं असेलच यात काही शंका नाही. हे मात्र नक्की यामध्ये प्रदुषणाचे हवा प्रदुषण, वायु प्रदुषण आणि जल प्रदुषण हे प्रकार तुम्ही जवळून अनुभवलेले ही आहात. पण मी मात्र या प्रदुषणा संदर्भात बोलतंच नाहीये. मी बोलतिये मानसिक प्रदुषणासंदर्भात तुम्ही बोलाल की मानसिक प्रदुषण म्हणजे काय? तर सोप्या भाषेत सांगायच झालं तर मानसिक प्रदुषण म्हणजे बुद्धीच झालेलं प्रदुषण.

मानसिक प्रदुषण हे अत्यंत गंभीर स्वरुपाचे असु शकते. यामध्ये माणसाची बुद्धी इतकी संकुचित झालेली असते की, तो माणुस एखाद्या परिस्थीत वेळी कसे प्रत्युत्तर देतो हे स्वतः त्यालाही समजत नाही. काय चांगल आहे काय वाईट आहे हे त्या व्यक्तीला ही उमगलेले नसते.

अलीकडेच घडलेल्या घटनेचा तपशिल पाहायचा झाला तर, राजधानी दिल्लीतील वर्दळीच्या मार्गावर भरदिवसा एका माथेफिरुने एका तरुणीवर सपासप वार केले. त्याच्या त्या पाशवी हल्ल्यात सापडलेली ती असहाय्य तरुणी जिवाच्या अकांताने ओरडत होती. पण ते दृश्य पाहणाऱ्या लोकांच्या गर्दीत एक ही माणुस त्या तरुणीला वाचवण्यासाठी पुढे सरसावला नाही. त्यामुळेच की काय, त्या निर्दयी तरुणाने अवघ्या काही सेकंदात ३२ वर करून त्या २१ वर्षीय तरुणीचा बळी घेतला. आणि या सगळ्या नंतर तो तिला लांथेने तुडवतो. परंतु इतकं सगळ कमी की काय म्हणुन तो तिचे डोळे काढण्याचा प्रयत्न करतो. हे सारे लक्षण कशाचे मानायचे? इतका आटापिटा का? कशासाठी का त्या निष्पाप तरुणीचा बळी घेतला असेल? याच कारण ऐकलंत तर तुम्हाला पटणार ही नाही. कारण एवढंच होत की तो तरुण त्या तरुणीचा

नकार सहन करु शकला नाही. एकतर्फी प्रेमातुन घडलेली ही घटना होती. प्रेम हे एकतर्फी असुदे किंवा दोन्ही बाजूंनी सहमतं असावं. प्रेमात आपल्या जोडीदाराच सुख पाहायचअसत नाही की त्याचा प्राण घ्यायचा असतो. ही घटना समजल्यानंतर पूर्ण समाजजीवनच विस्कळीत झालं. अंगाचा थरकाप उडवून टाकते ही घटना याला मानसिक प्रदुषण म्हणावं की आणखी काय त्या माथेफिरुने रागाच्या भरात काय केलं हे त्यालाही समजल नाही.

अशाच अनेक घटना आज या देशात घडत आहे. याच अनेक उदाहरण पाहायचं म्हंटल तर कामधंदा न करता रिकामटेकडा का फिरतोस अशी विचारणा केली असता त्याच रागातुन त्याने आपल्या वडिलांची हत्या केली. इतका राग का? ते ही आपल्या जन्मदात्या आई वडिलांचा? यासारख्या कित्येक घटना आज या समाजात घडतात. पण इतक क्रौर्य, विकृती कशी निर्माण झाली. कुठे गायब झाला सामंज्यसपणा शांत मनोवृत्ती इतकी पराकोटीची अमानुषता कशामुळे निर्माण झाली या तरुण पिढीत. अगदी शुल्लक कारणांवरुन लोक खुन करतात किंवा इतक जीवघेणे प्रसंग घडवुन आणतात. अपहरण, बलात्कार यासारख्या कित्येक घटना या समाजात घडतात. ह्या सगळ्या घटना घडण्यामागच पहिल कारण म्हणजे स्वार्थीपणा लोभ आणि महत्वाच म्हणजे हरवतं चाललेली माणुसकी व माणसांमधील संवाद.

देशाच्या विकासाच्या घोडदौडीत समाजात निर्माण होणाऱ्या अशा विचित्र मानसिकतेला आवर घालायला हवा. एकवेळ पर्यावरणातील प्रदुषणाला आवर घालायला वेगवेगळ्या उपाययोजना करता येतील मात्र मानसिक प्रदुषणाच काय? त्याला कसा आवर घालायचा. जर मानसिक प्रदुषण थांबवले तर देशात

शांतता निर्माण व्हायला अजिबात वेळ लागणार नाही.
लोकांनी स्वतः आपल्या वाईट विचारांना आळा घातला
तर अशा लचके तोडणाऱ्या पाशवी हत्यांना आळा
बसायला वेळ नाही लागणार हे मात्र नक्की!

औदुंबर महादेव बनसोडे
हॉस्टेलवरचा पहिला दिवस.....
हॉस्टेलवरचा पहिला दिवस
मन थोडं नव्हस
पण गाव सोडण्याची दांडगी हौस,
प्रयत्न करत होतो हसण्याचा
पण पडत होता पाऊस अशुंचा
असा हा हॉस्टेलचा पहिला दिवस.....
घरची आठवण येत होती परत परत
मन थोड घट्ट होतो करत

होतो मनाला सावरत
समजावल किती मनाला पण
तरी होत ते झुरत
असच मन होत करत
रात्र होती सरत
पण आठवण येत होती परत परत
असा हा हॉस्टेलचा पहिला दिवस.....
पण धीर दिला स्वतःला
लावु प्राण पणाला
दाखवून देऊ जगाला
आम्ही नाही भित संकटांना
असा हा हॉस्टेलचा पहिला दिवस.....
आज ही आठवतो परत परत.....

बाप

खरंतर बाप या विषयावर जास्त कुणी बोलत नाही.
बऱ्याच कथा-कविता आई या विषयावरती जास्त
बोलल्या जातात. पप्पा, बाबा, डॅडी,
किती नावे सांगावित खरच तो बाप असतो. आम्ही
शिकावे मोठे व्हावे यासाठी तो धडपडत असतो. वेळ
पडली तर तो कडक बोलतो, ओरडतो, मारतो,
शिस्तीचे धडे देतो. पण खरच हे सारे आम्ही मोठे
व्हावे म्हणुनच करतो.

कधी कधी तो माझ्यासारखा लहान होतो.
घोडा-घोडा खेळतो. मोठ्यांवर ओरडतो. मला मात्र
खाऊ देतो खरच तो ग्रेट असतो. माझ्या सोबत
शाळेत येतो. पोराच्या अॅडमिशनसाठी शिक्षकांसमोर
ह त जोडतो. स्वतः जुनी-फाटकी कपडे घालतो पण
नवा नवीन ड्रेस घेऊन देतो.

जेव्हा आपल्याला एखादी सुई टोचते तेव्हा
आपल्या तोंडातून शब्द निघतो "आई गं".... पण
जेव्हा भर रस्त्यामध्ये एखादा ट्रक आपल्या जवळ

येऊन ब्रेक लावतो तेव्हा एकच शब्द बाहेर पडतो,
"बापरे"....याचाच अर्थ असा की, छोट्या छोट्या
संकटांना आई चालते पण मोठ्या संकटांवर मात
करण्यासाठी बापच हवा.....खरच तो बाप ग्रेट
असतो.....

आराधना गायकवाड
एन.एल.सी. २

जीवनसृष्टीत सजीव 'प्राणी' म्हणून माणूस ओळखला जातो. समाजात 'शांतता' रहावी, माणसाला 'सुखाने', 'स्वातंत्र्याने' समाजात वावरता यावे, प्रत्येकाला 'न्याय' मिळावा, म्हणून माणसाने 'माणसासाठीच' कायदा निर्माण केला. कायदा तयार झाल्यामुळे 'चुकीच्या गोष्टी' करण्यापासून माणूस स्वतःला आडवू लागला. कुटुंबासह माणूस समाजात राहू लागला. 'Our constitution give the equality to every people under the Article 14'.

५०-६० वर्षांपूर्वी, माझ्या कुटुंबामध्ये माझी मुले-बाळ, बायको, आई-वडील सुखात राहत आहेत, म्हणजे मी 'सुखात' आहे. असे त्यावेळी घरचे कर्ते म्हणजेच 'पुरुष' मानत होते. त्यानंतर २०-२५ वर्षांपूर्वी, सुखाच्या व्याख्येत आणखी थोडीशी भर पडली. ती म्हणजे चार चाकी गाडी आणि 'माझा अलिशान बंगला आणि आता, ९-१० वर्षात, घरात भरपूर धनदौलत आहे, मुले उच्चशिक्षित आहेत, परदेशात शिकत आहेत, पण या गोष्टींमध्ये सुखाची व्याख्या राहिली नाही, तर समोर दिसणारी ती सुंदर 'स्त्री' मला हवी तेव्हा उपभोगता यावी, अशी 'मॉडर्न सुखाची' व्याख्या झाली आहे. आजचा पुरुष हा 'भौतिक सुखापेक्षा' 'लैंगिक सुखात' स्वतःचे समाधान शोधू लागला आहे. म्हणून आजकाल बलात्कार कमी होण्यापेक्षा 'वाढतच' चालले आहेत.

माणूसकीला, मानवतेला काळीमा फासणारी गोष्ट म्हणजे स्त्रीवर झालेला 'बलात्कार' एखाद्या स्त्रीवर बलात्कार झाला की, तिलाच सर्वात जास्त दोष दिला जातो, तिची चुकी नसली तरी. असे म्हणतात, "मुलींनी जीन्स, शर्ट घालू नये." मुलींनी काय घालावे? काय घालू नये? असा विचार आपल्या जीन्स मध्ये काहीतरी कमी आहे, म्हणून आपण करत असतो

का? 'गीता' आणि 'कुरान' संस्कार शिकवतात. पण यांच्या नावावर भांडणाऱ्या लोकांपैकी किती लोक त्या संस्काराचे अनुसरण करतात?

रोज हजारो स्त्रीया-मुली व्यवसायाच्या निमित्ताने शाळा-कॉलेजसाठी बस, रेल्वे मधून प्रवास करतात. मी देखील शिक्षणासाठी बस मधून प्रवास करते. सीटवर आपल्या बाजूला कोण येऊन बसेल? हे माहिती नसते. पण काही वेळा बसमध्ये पुरुषाच्या शेजारी कोणी स्त्री-मुलगी बसली की, नको ते चाळे तो पुरुष करतो. सगळेच पुरुष असे नसतात. पण त्या बसमध्ये जे बाकीचे लोक, स्त्री किंवा पुरुष असतात, ते हे सगळं पाहत असून देखील 'मीठाचा कि साखरेचा' माहिती नाही, पण खडा गिळल्यासारखे गप्प बसतात. बसमध्ये आपल्याला कोणी काहीच बोलत नाही, हे पाहून तो चाळे करणारा पुरुष प्रत्येक प्रवासात शेजारील मुलगी किंवा स्त्रीशी असचं वागतो. जर ती मुलगी बोलली असती किंवा बसमधल्या लोकांनी त्याला काहीतर बोलले असते किंवा नजरेने खुणवलं जरी असतं, तर त्या पुरुषाला माज चढला नसता. पुढच्या प्रवासात शेजारील स्त्रीशी तर तो सरळ वागला असता. खूप वर्षांपूर्वी, वैदिक काळात तोंडावर नेहमी स्त्रीने पदर ओढून चेहरा झाकून घेण्याची पध्दत होती. ती पध्दत कधीच निघून गेली. पण त्याचे अंश मात्र आज २१ व्या शतकात देखील आहेत. म्हणून त्रास झाला, तरी स्त्रीया बोलत नाहीत. त्याला प्रतिकार करत नाहीत.

या काही वर्षात, मुलींचे प्रेमप्रकरणातून घर सोडून पळून जाणे, हे प्रकार वाढलेत. गावाभागांमध्ये तर यांचे प्रमाण खूप आहे. ती मुलगी पळून जाते, लग्न करते, १-२ महिने संसार करते आणि आपल्या बापाच्या घरी परतते. २० वर्षे ज्या आई-वडिलांनी

तुम्हांला लहानाचे मोठे केलेले असते आणि २० दिवसापासून तुम्ही ओळखणाऱ्या त्या 'अनोळखी' मुलगाबरोबर पळून जाता ? हे योग्य आहे का ?

प्रेमात पळवून मुलगीला नेणे, तिच्याशी लग्न करणे किंवा न करणे, पण तिच्या सोबत लैंगिक सुख घेऊन मन भरलं की, किंवा दुसऱ्या स्त्रीवर आले की, तिला तिच्या बापाच्या घरात परत सोडणं, हे प्रकार सर्रास दिसतात. कोर्टात चाललेल्या केसेस मध्ये याप्रकारच्या केसेस जास्त आहेत. या सगळ्या प्रकाराला बलात्कार म्हणता येईल का ? लग्न झालेले असले, तर मात्र हा बलात्कार नाही. लग्न झाले असले, तर त्या मुलगीशी 'कायदेशीर' घटस्फोट घेऊन, तिला काय असेल ती नुकसान भरपाई देऊन आणि होणाऱ्या शिक्षेपासून बचाव करून, दुसरं लग्न करायला मोकळे! आपल्या देशात 'अनोळखी' व्यक्तीशी बोलणे 'धोकादायक' मानले जाते. परंतु 'अनोळखी' व्यक्तीशी 'लग्न' केलेले चालते.

रात्रीच्या वेळी 'नाईट-शिफ्ट' मध्ये स्त्रीयादेखील काम करतात. त्यांच्या सुरक्षेची जबाबदारी त्या कंपनीने घेतलीच पाहिजे. त्या स्त्रीला घरातुन रात्री सुखरूप घेऊन आले पाहिजे आणि सुखरूप पोहचवले पाहिजे. त्यासाठी कंपनीकडून वाहने सुरु झाली पाहिजेत. पण या गोष्टी करून देखील बलात्कार थांबतील, असे नाही. पण रात्री प्रवास करणाऱ्या स्त्रीने योग्य काळजी घेतली, तर नक्कीच प्रमाण थोडं का असेना, कमी होईल. ती स्त्री जेव्हा प्रवास करते, तेव्हा मोबाईलवरून तिने आपल्या नातलगाला मी या रोडवरून चालले आहे. कंपनीमध्ये पोहचायला मला इतका वेळ लागेल, असे सांगितले पाहिजे. अॅटीव्ह राहिले पाहिजे. कारण जर वाटेत काही अतिप्रसंग आलाच, तर त्या स्त्रीला लवकरात लवकर शोधता येईल.

जी खपवळरप उेपींळींळींळीं सळींश षीशशवो िपवशी िंहश आींळलश्रश १९. पण काम नसेल, तर एखाद्या स्त्रीने रात्री-अपरात्री एकटे फिरणे, योग्य आहे का ? मुळीच नाही. 'रात्री सातच्या आत घरात' हे

वाक्य घराबाहेर जाणाऱ्या स्त्रीला सांगितले जायचे. गावभागांमध्ये अजुनही सांगतात. पण मोठ्या शहरांमध्ये मॉडर्न कल्चर आल्यामुळे घराला 'उंबराच' राहिला नाही, मग जुन्या चाली-रिती तर कशा राहतील ? रात्रीची पार्टी करून १-२ वाजता घरी परतणे, हे म्हणजे मॉडर्न कल्चर. गावांमध्ये किंवा शहरांमध्ये कोणतेही कुटुंब असू देत. प्रत्येक स्त्रीला स्वातंत्र्य दिले जाते, पण ते स्वातंत्र्य खरचं योग्य ठिकाणी आपण स्त्रीया वापरतो का ?

Social sites, net पण यांमुळे आजची तरुण पिढी बदलत आणि बिघडत चालली आहे. इंटरनेटवर खुप सान्या गोष्टी असतात, 'चांगल्या-वाईट' दोन्ही प्रकारच्या, पण यांपैकी काय पाहावं ? कोणत्या गोष्टीवर सर्च करावं, हेच समजत नसेल का आजच्या पिढीला ? घरचे संस्कार वेशीला टांगून नको त्या गोष्टी आजची तरुण पिढी करते.

बलात्कार होण्याची कारणे म्हटली, तर खूप साधी आहेत, पण विचार करायला लावणारी आहेत.

'बालसुधारगृहात' बलात्कार या आरोपाखाली पोहोचलेल्या १२-१५ वर्षांचा मुलगा हेच सांगेल, मी नेटवर चित्र, व्हिडीओ पाहिले. त्या गोष्टी पाहून मलाही तसे करावे वाटले आणि म्हणून मी त्या मुलगीच्या सोबत तसे केले.

आपल्या देशात 'सेन्सॉर', हा फक्त फिल्मवर आहे. पण नेट वर नाही. मग लोकांना हा प्रश्न का पडत नाही, फिल्मवर सेन्सॉर बसवलाच कशाला ? तसेही जे फिल्म वर पाहता येत नाही, ते नेटवर 'उपलब्धच' आहे.

बलात्काराची शिक्षा भोगत असलेले २०-३५ या वर्षातील युवकाला विचारलं, तर तो सांगेल की, शिक्षण संपले, पण हातात व्यवसाय नाही. रोजगार नाही. रोज इकडे-तिकडे फिरणे, मिळाले तर काम करणे, रोज माझ्यासारख्या चार-पाच मित्रांसोबत गल्ली-बोळात तासन्-तास बसणे, नेटवर व्हिडीओ पाहणे आणि रात्र झाली की खिशात पैसे असले तर स्वतःच्या पैशाने किंवा उधारीने दारु पिणे, हा रोजचा

दिवसभराचा क्रम. वय वाढतच चाललेले, पण लग्न झाले नव्हते. हातात रोजगार नाही. धंदा नाही, खिशात चार पैसे नाहीत. मग कोण बाप आपली मुलगी देईल माझ्यासारख्याला? घरी बिनलग्नाची बहीण, तिचे लग्न झाल्याशिवाय माझे लग्न होणार नाही. हे निश्चित. पण हे सगळ कळत होते, समजत होते. पण शरीरसुखाची इच्छा तर होत होती. बलात्कार करण्याची हिंमत माझ्या एकट्यामध्ये नव्हती. म्हणुन माझ्यासारखी परिस्थिती असलेली अन् शरीरसुखाची इच्छा ठेवणाऱ्या चारचौघांना गोळा करून प्लॅन (श्रिरप) करून बलात्कार केला.

'रिकाम्या डोक्यात फक्त राक्षसाचा वास असतो', असे म्हणतात. ते खरंच आहे. जर रोजगार मिळाला असता, तर डोक्यात या गोंष्टी येतील का? नक्कीच नाही. सरकारतर्फे मनरेगा योजना, जवाहर रोजगार योजना अशा कितीतरी योजना राबविल्या जात आहेत. पण शिक्षणाच्या मानाने रोजगार नसल्याने 'युवा पिढी' काम करायला 'लाजते'. आणि यातुनच 'बेरोजगार' तयार होतो.

बलात्कार झालेल्या महिलापैकी किती महिला तक्रार नोंदवतात? किती स्त्रीया या त्याच्यांवर झालेल्या अन्यायाविरुद्ध 'न्याय' मागतात? मोठ्या शहरांमध्ये, मेट्रोपोलिटन सिटीमध्ये 'दर १८ तासांमध्ये एक बलात्कार' होतो. पण समाजात आपली अब्रु जाईल. या भितीने ती स्त्री किंवा तिच्या घरचे लोक गप्प बसतात. तक्रार कोणी नोंदवत नाही. 'ज्यावेळी त्या नराधमाने तुमच्या अंगावर हात टाकला, तेव्हाच तुमची अब्रु गेली आणि जेव्हा त्या नराधमाला शिक्षा होईल. तेव्हाच ती गेलेली अब्रु परत मिळेल', असा विचार ती स्त्री किंवा तिच्या घरातली 'तिची' माणसे का करत नाहीत?

बलात्कार करून तुरुंगवास भोगणाऱ्या आरोपीला याबद्दल विचारलं, तर तो सांगतो, याआधी मी ३-४ स्त्रीयांवर बलात्कार केला. त्यांचे शोषण केले. पण त्यांनी भितीपोटी तक्रार नोंदवली नाही. आणि म्हणूनच या कारणामुळे माझ्यामध्ये 'नराधम' हा

वाढतच गेला.

जर त्या पहिल्या स्त्रीवर बलात्कार झाला, तेव्हा तीने गप्प न राहता, 'न्याय' मागितला असता, तर नक्कीच बाकीच्या स्त्रिया शोषण होण्यापासून वाचल्या असत्या.

- 1) IPC Section 376 (Punishment for Rape)
- 2) IPC Section 302 (Murder)
- 3) The Protection of Children from sexual offence (POCSO) ACT.

असे खुप सारे कायदे आहेत. पण तरी देखील स्त्रीवर बलात्कार करून, तिचा खुन हा केलाच जातो. आपण कायदे निर्माण केले, त्याची अमलबजावणी देखील केली. पण तरी देखील बलात्कार वाढतच चालले आहेत. कायद्यानुसार शिक्षा होते आणि शिक्षा पूर्ण होऊन जेव्हा तो आरोपी बाहेर पडतो, तेव्हा जग त्याची हेराळणी सुरु करते. या हेराळणीला त्रासुन तो परत बलात्कार करतो. कायदे कितीही कठोर असू देत, हेच चक्र सुरु असते.

बलात्कार करणाऱ्या त्या नराधमाला फाशीची शिक्षा का होत नाही? पाच बलात्कार आरोपीची फाशीची शिक्षा रद्द करून आमरण कारावास दिला. त्या आरोपीनी ज्या-ज्या स्त्रीयावर बलात्कार केला, तेव्हा त्या स्त्रीने देखील त्याच्याकडे 'मला सोडा', 'Please', 'Leave me, please', 'No', असे शब्द उच्चारून भीक मागितलीच होती. मग त्या नराधमाने त्यावेळी 'दया' दाखविली का? नाही. उलट तिचे 'लचके' तोडले त्या नराधमाने मग आपण का म्हणून त्यांची दयायाचिका स्वीकारायची? बलात्कार करणाऱ्या नराधमाला खरंच जगण्याचा हक्क दिला पाहिजे का?

घरातली स्त्री म्हणजेच आई, मुलगी घराबाहेर चालली की, तिला सांगते, "बाळा, सांभाळून जा. मैत्रिणीसोबत राहा, एकटी फिरू नको. शाळा संपली की सरळ घरी ये. काळजी घे." पण कोणती आई मुलगा घराबाहेर जात असताना त्याला हे सांगते?

"बाळा, सांभाळून जा, परकी स्त्री-मुलगी ही पण कोणाची तरी बहीण, आई आहे. जर कोणाला मदत हवी असेल, तर मदत कर. पण कोणत्याही मुलगीची

छेड काटु नको. कोणत्याही स्त्रीवर वाईट नजर ठेवू नको." असे जेव्हा घरची आई आपल्या मुलम्याला सांगेल, त्याच्यावर संस्कार करील, तेव्हा बलात्कार नक्कीच थांबतील. आपण भारतीय समाज मुलींना- 'बलात्कार होऊ नये.' म्हणून काळजी घ्यायला शिकवतो. पण मुलांना- 'बलात्कार करू नये', असे कधीच शिकवत नाही.

'OINK' या film मध्ये आमिताभ बच्चन ने एका वकिलाची (Lawyer), भुमिका साकारली आहे. या फिल्म मध्ये त्याने women harassment वर केस (case) लढवली आहे. "We should save our boys, not are girls. Because, if we save our boys there the girls are save", हे त्याने उच्चारलेले वाक्य खरंच आपल्याला एका वेगळ्या Direction ने पाहण्याचा दृष्टीकोन देते.

एक स्त्री गरोदर होती. तिला तिची छोटी मुलगी होती. त्या आईने मज्जेत त्या मुलगीला विचारले.

"बाळा, तुला दादा कसा पाहिजे?" तर त्या मुलगीने उत्तर दिले - "मला माझा दादा रावणासारखा हवा." आईने आश्चर्य करत विचारले "का"? तेव्हा त्या निरागस मनाच्या मुलगीने सांगितले. "आई, तु मला रोज राम-रावणाची गोष्ट सांगतेस. त्या रावणाच्या कैदेत सीता एकटी होती. पण तरी देखील रावणाने तिच्या इच्छेविरुध्द न जाता, तिला हात लावला नाही. 'जो बहिणीच्या अपमानाचा बदला घेईल आणि परकी स्त्री कैदेत असुन देखील, तिला हात न लावणारा', असा मला माझा दादा हवा.

कोणतेही वृत्तपत्र वाचा, दररोज बलात्काराची बातमी असतेच. घरातुन संस्कार केले, महिलांना सक्षम बनवले, तर बलात्काराचे प्रमाण कमी होईल. पण 'बलात्कार थांबतील का? याचे उत्तर खरंच कोणाकडे नाही.

नोटा बंदी

पंतप्रधान झाले नरेंद्र मोदी
सुनावली देशात नोटा बंदी
संतापून उठले राहुल गांधी ।
बंद झाल्या ५०० न १००० च्या नोटा
भ्रष्टाचारांचा झाला तोटा।
बंद झाले ५०० न १०००
सगळीकडे नोटाचांच बाजार
सगळ्यांना झाला नोटा बंदीचा आजार ।
भ्रष्टाचार करणारा होता वर्दित
कष्टकरी मात्र सापडला
बँक न एटीएम च्या गर्दीत ॥
बंद होईल का? हा काळापैसा.... ?
सगळ्यांनी आता वाटच बघित बसा...
जेव्हा पूर्ण होईल नोटा बंदीचे मिशन
तेव्हा मिळेल शेतकऱ्याला खरे रेशन
भ्रष्टाचारांना मिळू दे आता शिक्षा ।
हिच होईल कष्टकऱ्यांची भिक्षा ।
चालू दे आता संसाराची रिक्षा

संसाराची रिक्षा ॥

- राजश्री गोसावी

भाकरी

हातामध्ये 'डिग्री' होती
डोळ्यासमोर भाकरी होती
नाही मिळाली नोकरी तर
परंपरागत चाकरी होती
बाप म्हणाला पोरग माझा
शिकुन मोठा सायेब हुईल,
त्याच्या भकास डोळ्यातही
माझ्या नोकरीची चमक होती
शाळेत पहिला नंबर होता
पण टेबलाखालुन देणाऱ्याचा
हात फारच लांब होता
माझ्या दुबळ्या हातामध्ये
फक्त नावालाच 'डिग्री' होती
नोकरीची स्वप्न संपली होती
आता डोळ्यासमोर फक्त "भाकरी" होती

मधुरा जोग
एल.एल.बी. १

त्यात काय एवढं!!!

तुम्ही 'बिग बझार' किंवा तत्सम नव्याने झालेल्या सुपर मार्केटमध्ये गेलायेत हल्ली? झपाट्याने बदलत जाणाऱ्या मध्यमवर्गाचं निरीक्षण करायचं असेल तर या एक नंबर जागा आहेत.....खुप मजेशीर दृश्य.....गेल्या दशकामध्ये मध्यम वर्गाच्या हातात पैसा खुळखुळायला लागला आणि हळूहळू मॉल कल्चर आपल्याकडे रुजायला लागलं. अशा सुपर मार्केटमध्ये आता स्पष्ट दिसतो, तो आपल्या लोकांचा बदललेला स्वभाव. हसरेपणा, ऋपूजुता यांचा लवलेश नसणारा.....चढलेली भुवई आणि चेहऱ्यावर तुच्छतादर्शक भाव.....आणि आपण किराणा मालाच्या फडतूस दुकानातून नाही, तर एसी मॉलमध्ये शॉपिंग करतोय या गोष्टीतून येणारा एक विचित्र अहंभाव! हा माजोरीपणा कशातून येत असेल?

त्या दिवशी एका सुपर मार्केटमध्ये गेले होते. केलेल्या वर्णनासारखाच एक सूट-बूट, कॉलर, टायवाला इसम हातात उंची आयफोन, तंद्रीत चालताना त्याची ट्रॉली एका छोट्या मुलीच्या पायावरून गेली. ती बिचारी मुलगी कळवळली. बाजूला तिची आई उभी होती. साहजिकच तिने त्या माणसाला हटकलं, अगदी सौम्य शब्दात.....तर तो तिच्यावरच गुरकावला.....“हां.....मग ठीक ए ना.....त्यात काय एवढं.....होत असं.....एवढं काय नाटक!” अरे.....ही कुठली पद्धत??? अर्थात तो विषय वाढला, चार तमासगरी जमले. बाचाबाची होऊ घातली.....बोंबाबोंब, कर्णकटू, कर्कश आवाज सगळी शांतता हरवून गेली.....वातावरणच विस्कटल.....आणि ती छोटी मुलगी मात्र एका बाजूला एकटीच उभी होती.....केविलवाणी! जो प्रसंग, “आय अँम सॉरी” म्हणून सहज संपला असता, त्या जागी “त्यात

काय एवढं” या बेपर्वा, मुर्दाड उत्तराने हे सगळं रामायण घडलं.

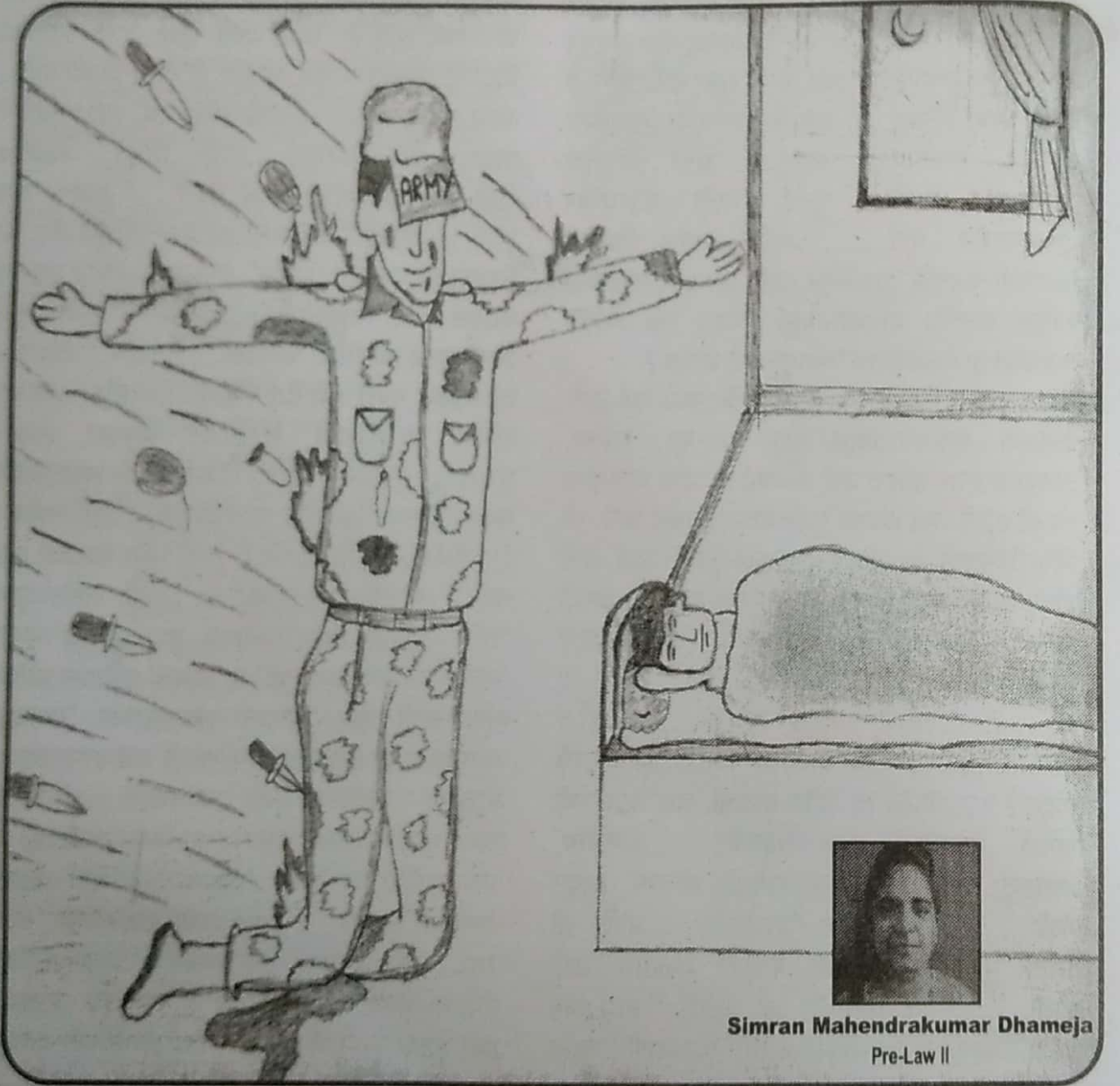
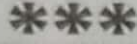
किती विचित्र आहे हा एटीट्यूड.....म्हणजे ज्या बेपर्वा वेस्टर्न अप्रोचला, त्यांच्या 'व्हॉटेव्हर' कल्चरला आपण उटसूठ नाकं मुरडतो, त्याला शब्दशः समानार्थी आहे हे' त्यात काय एवढं.....!! आमच्या वयाच्या सगळ्यांमध्येच आलीये ही वृत्ती प्रेमात पडणं, त्यात अयशस्वी होणं, एखादी परीक्षा देणं, त्यात घसरून पडणं, पैसे उडवणं.....यादी वाढते, वाढतच जाते.....सगळ्याला उत्तर एकच.....' त्यात काय एवढं!! आणि आपली कमाल तर त्याहूनही पुढे आहे. या सगळ्याला एकदाच 'नशीब' असं शुगर कोटेड आवरध चढवलं की खल्लास! आपल्याच मूर्खपणामुळे आपल्याला कोणीतरी फसवलं.....'नशीब'! सततच्या तक्रारीकडे नवरा लक्ष देत नाहीये.....'नशीब'! बसच्या रांगेत कोणीतरी तुम्हाला धक्का देऊन घुसलं.....'नशीब'! एखादा दिवस तुम्हीच समोरच्याला धक्का देऊन विंडो सीट पटकावलीत....तेही 'नशीब'! (या वेळेस स्वर मात्र हसरा!) कशी मस्त साखळी आहे नाही? भारतीय मानसिकतेला तसंही समोरच्याला 'सॉरी' म्हणणं अपमानास्पदचं वाट आलंय म्हणा! 'मोडेन पण वाकणार नाही' हा आपला इतिहास प्रसिध्द बाणा नाही का! 'चांगलं' असण्यापेक्षा 'कणखर' असण्याला का इतकं महत्व? बरं तो कणखरपणासुद्धा आयत्या वेळेस नांगी घालतोच.....आपल्या फायद्याच्या वेळेस बरोबर लवचिक होतोच! मग आपल्यापेक्षा कमकुवत लोकांमध्ये हे शौर्य कशाला पाजळतो आपण? त्यामुळे अशा स्वभावांना 'सॉरी' पेक्षा 'त्यात काय एवढं' हेच जवळचं वाटणार! वादातला शेवटचा शब्द.....ब्रम्हवाक्य हे आपलंच असायला हवं! ते त्या मुळमुळीत 'सॉरी' ने थोडंच साधलं जाणार!

विचार करुन बघा.....आपल्या नकळत असेच वागत असतो आपण लहानपणापासून किती जणांना 'प्लीज', म्हणायची सवय असते? बालहट्ट हे नेहमीच किंकाळ्या आणि आरडाओरड्याने व्यापलेले असतात...त्यांच 'किती गोड!!' असं कौतुक केलं जातं आणि मग तीच सवय लागत जाते. लहान असतानाचे हे लाडिक चाळे मोठ झाल्यावर सार्वजनिक आयुष्यात समोरच्याला भीषण वाटू

शकतात, अगदी आपण नाकोसे वाटू शकतो, हा विचार किती पालक करतात? त्यामुळे 'नम्रता' हे शाळेत मुल्यशिक्षणाच्या तासाला शिकवलेलं, आणि इतर सगळ्या गोष्टींप्रमाणेच 'सोडून घायचं' एक मूल्य उरतं. समारोप

यावर उपाय काय काढता येईल याचा आता विचार झाला पाहिजे. नाही तर इतर अनेक प्रश्नांसारख्या हा देखील अनुत्तरीत म्हणून राहील.

Simran Mahendrakumar Dhameja
Pre-Law II

प्राजक्ता कृष्णात पाटील
एल.एल.बी. १

स्वतः विषयी काय सांगाल?

या प्रश्नाचं खरं खरं उत्तर ज्याला देता येतं, त्यालाच उत्तम करिअर संधी आहे, असं समजा!

स्वतः विषयी काय सांगाल, हे जर आपण एखाद्याला विचारलं तर त्या व्यक्तीला खूप विचार करावा लागतो. पण तेच दुसऱ्याबद्दलची मतं विचारा, भरपूर माहिती असते. भरपूर बोलता येतं. नोकरी मिळण्याचा, जॉब इंटरव्यूह्या, स्वतः बदलच्या माहितीचा अथवा दुसऱ्याबद्दल असणाऱ्या मतांचा काय संबंध, असा प्रश्न तुम्ही नक्की विचारू शकता, पण तो संबंध आहे. आणि खूप मोठा आहे. तुमच्या यशाचा पाया हा या स्वतः विषयी असणाऱ्या माहितीवर अवलंबून असतो. यालाच आपण इंग्रजीमध्ये सेल्फ अवेअरनेस असं म्हणतो.

आपण स्वतःला खरंच ओळखतो हा प्रश्नच आहे. बरेचदा इंटरव्यूमध्ये विचारतात. स्वतः विषयी काही सांगा. अनेकांना, नावापलीकडे काहीच सांगता येत नाही. कारण साधं ईमेल लिहिण्यापासून तर बायोडेटामध्ये आपण स्वतःविषयी काय लिहितो इथपर्यंतची ओळख आपण बऱ्याचदा दुसऱ्याकडून उधार घेतलेली असते. त्यामुळे स्वतः विषयी काही सांगता येत नाही, इकडून तिकडून शब्द आणावे लागतात.

एका कॉलेजात कॅम्पसमध्ये सिलेक्शन करताना शंभर-दीडशे मुलांनी दिलेल्या बायोडेटांवर 'ऑब्जेक्टिव्ह' म्हणून जे लिहिले होते ते जवळपास ९० टक्के मुलांचे सारखेच होते. आता हे खरंच शक्य आहे का? आपल्या व्यक्तिमत्त्वाप्रमाणे आणि आपण जे शिकलो, त्याप्रमाणे जर आपलं करिअर आपण करत असू तर प्रत्येकाचे ऑब्जेक्टिव्ह अर्थात करिअरचे ध्येय एकसारखेच कसे असू शकेल? पण ते होतं कारण सगळ्यांचं कॉपी/पेस्ट.

आपल्या बऱ्याचशा नोकरीच्या संधी या कॉपी/पेस्टमुळे आणि स्वतः विषयी काहीच न सांगता आल्यामुळे आपल्या हातातून निघून जातात. पण हे मुलांच्या लक्षातच येत नाही. ते कसाबसा बायोडेटा

लिहितात. तेच ते शब्द, ज्यातून त्या विद्यार्थ्यांच्या क्षमतांविषयी, त्यांच्या ध्येयाविषयी काहीच कळत नाही. त्यात बऱ्याचदा विद्यार्थ्यांचा दृष्टिकोन हा शॉर्टटर्म असतो. जेव्हा कंपनी एखाद्या उमेदवाराला निवडते तेव्हा ती अर्जट जॉब देत नसते, त्या उमेदवाराला एक करिअर म्हणून एक संधी-पर्याय देत असते. आणि विद्यार्थ्यांचा/उमेदवारांचा दृष्टिकोन फक्त जॉब मिळवणं एवढाच असेल तर त्याच्याऐवजी लॉग टर्म विचार करणाऱ्या उमेदवाराला अर्थात करिअरचा विचार करणाऱ्या उमेदवाराला कंपनी जास्त पसंती देते. पण करिअर करायचं म्हणजे काय हे समजून घ्यायचं असेल तर प्रथम स्वतःला समजून घेणं आवश्यक आहे.

एखाद्या तरुणाला मुलाखातीमध्ये त्याच्या स्ट्रेंथ काय आहेत हे विचारतो तेव्हा तो काही तरी टिपीकल उत्तर देतो. पण या गोष्टी तुझी स्ट्रेंथ आहे असं का वाटतं या प्रश्नावर त्यांना काहीच उत्तर देता येत नाही. कारण स्वतः विषयी काही माहितीच नसते. चांगलं कम्युनिकेशन स्किल ही माझा स्ट्रेंथ आहे, लीडरशीप ही माझी स्ट्रेंथ असं जेव्हा उमेदवार सांगतो तेव्हा ती स्ट्रेंथ त्याला जस्टीफाय करावी लागते. तेच अनेकांना जमत नाही. अनेकांना हमखास विचारलं जातं, स्वतःत काय सुधारणा करायला आवडेल? बरेच जण तर गप्पच होतात, ट्रान्समध्ये जातात. कारण त्यांनी याचा कधी विचारच केलेला नसतो. मग मी इमोशनल आहे, मनाला फार लावून घेतो किंवा मी कोणत्याही कामाला नाही म्हणत नाही. (फिअर टू से नो) यासारखी छापील उत्तरं दिली जातात. तसं पाहता जगातील शंभर टक्के लोक इमोशनलच असतात. हिटलरसुद्धा इमोशनलच होता. इमोशनल असणंही काही वीकनेस असू शकत नाही. पण हे समजूनच न घेता काही बाही सांगून टाकलं जातं. म्हणून सर्वप्रथम एखाद्या जॉबसाठी अफ्लाय करण्याच्या आधी स्वतः बदल विचार करणे, स्वतःला समजून घेणे महत्वाचे ठरते. खुद के गिरेबान में देखना भी सिखो दोस्तो!

मुलींची बाजी

ऐश्वर्या राजेंद्र सदाफळे
एन.एल.सी. २

जन्म द्यायला आईच पाहिजे
राखी बंधायला बहिणच पाहिजे गोष्ट सांगायला आजी
पाहिजे

हट्ट पुरवायला मावशी पाहिजे
पुरणपोळी पुरवायला मामी पाहिजे
जिवनाच्या सोबतीला मैत्रिण पाहिजे
आयुष्याच्या साथीला बायको पाहिजे पण हे सर्व
करायला एक मुलगी तरी जगली पाहिजे....

मुलगी म्हणजे एक बोझ नाही. मुलगी म्हणजे
आई, बाबा यांचे ओझे नाही. मुलगी ही एक मुलाबरोबर
सर्वांचे घर सांभाळणारी पणती आहे. आजकाल मुली
नको या भावना थोड्या प्रमाणात कमी झाल्या आहेत.
एका मुलीमुळे घरातील सर्व लोक सुखी राहतात.

सावित्रीबाई फुले या सारख्या स्त्री मुळे आज
सर्व मुली समाजात, परिवार व जगात ताठ मानेन
वावरत आहे मुलींसाठी ती एक देवी आहे कारण तिने
प्रत्येकाचा घरातील दिवे उजळली आहे. खरंच या देवता
मानाचा मुजरा.... आज जगात राजकारणात,
शिक्षणात, अनेक स्तरात उंच पातळीवर मुलींची बाजी
आहे. सुनिता विल्यम पासून ते प्रतिभा पाटील
यांच्यासारख्या स्त्रीया मुरुषाप्रमाणे सगळीकडे राहू व
वावरू लागल्या आहेत.

जिंदगी हर पल आपको आजमाएगी
मुसीबत के हर मंजर सामने लाएगी
पर जो न हटेगा अपने पथ से
कामयाबी उसी के कदमों मे आएगी.

अशीच कामयाबी आपल्या भारतातील भरपूर
स्त्रीयांना आल्या. जवळचे उदाहरण म्हणजे २०१६
मध्ये झालेल्या

Rio olympic चे उद्घाटन हे उद्घाटन ६ ऑगस्ट
२०१६ रोजी झाले व त्याच्याबरोबर भारतातील

महिलांनी आपले विक्रम केले व येथेही मुलींची बाजी
सिद्ध करून टाकली व मुली किती श्रेष्ठ हे दाखवून
दिले.

कोशिश करने वालों की कभी हार नहीं होती!

१३ ऑगस्ट २०१६ रोजी झालेल्या olympic
स्पर्धेत आपल्या भारतातील सर्वात लाडक्या
महाराष्ट्रातील व या महाराष्ट्रातील सातान्या
जिल्ह्यातील ललिता बाबरने ३००० मीटर स्टीपलचेस
मध्ये ९ मिनीटे १७.७६ सॅकंदाच्या नव्या राष्ट्रीय
विक्रमासहीत olympic मध्ये अंतिम फेरीत प्रवेश केला.
व अंतिम फेरीत ही आपले स्थान पटकाविले खरंच या
मुलीला सलाम. या मागे तिचे कष्ट खूप होते. ही एका
छोट्या गावातून आलेली पण ती जिद्दीने olympic च्या
अंतिम फेरीत पोहचली व आपल्या देशाचे नाव रोशन
करून दाखविले ही एक मुलगी होती यामागील तिचे
कष्ट घरातील सर्वांची साथ खूप मोलाची ठरली.

१७ ऑगस्ट २०१६ रोजी महिलाने कुस्तीत
कास्य पदक मिळवले ति ही एक मुलगीच आहे साक्षी
मलिक ही कास्य पदक होते
ही हरियाणाची राहणारी कुस्तीत आपले नाव कमवले
आपल्याला कुस्ती ही फक्त मुलेच खेळतात हे माहित
होते पण २०१६ च्या olympic मध्ये साक्षी मलिक ने
कास्य पदक मिळवून आपल्या देशाचे नाव मोठे केले. ही
पहिली महिला आहे की तीने कुस्तीत तेही olympic
मध्ये आपले स्थान निश्चित केले ही एक हरियाणा मध्ये
राहणारी मुलगी एक बस conductor असून तिने
olympic या मध्ये पदक मिळवले. हीने २०१० मध्ये
ज्युनिअर वर्ल्ड चाम्पीयन मध्ये कास्य पदक मिळविले
मुली हे एक लेण आहे ती करेल तेवढ कमी आहे.
अकड तोडनी है, उन मंजिलों की, जिनको अपनी उंचाई
पर गरूर है

या मुली मुळे त्याच्या घरातील, गावातील उंच मानाने राहतात. त्यांना मुलीचा अभिमान वाटतो. मूली तर एक इतिहास रचतात ते ही कर्तृत्वाने दिल खोल कर इन लम्हो को जिलो.....

जिंदगी आपला इतिहास फिर न दोहरायेगी।।

आपल्या स्वराज्य निर्माण करणाऱ्या शिवरायांची आई, माता जिजाऊ आई ही एक स्त्री आहे. तिने स्वराज्य घडवणाऱ्या मुलांना जन्म दिवून चांगली शिकवून दिल्याचे नाव मागील, पुढील वर्तमानात रोवले आहे.

या मातेला तर मानाचा मुजरा.....

१९ ऑगस्ट २०१६ ला पी व्ही सिंधूने बॅडमिंटनमध्ये अंतिम फेरीत धडक दिले व रौप्य पदक मिळवून ही पहिली भारतीय महिला आहे जिने olympic मध्ये रौप्य पदक मिळवले. तिचे यामागील खूप कष्ट कामयाबी आले तिचे भरपूर वर्षापासून केलेले कष्ट सार्थ ठरले. तेलगना मध्ये राहणारी मुलगी हीने olympic मध्ये धडक घेतली. व रौप्य पदक मिळवले. व एक नवा इतिहास घडवला.

मुलींना आता चुलीपुरते मर्यादीत नसून आज जगाच्या कानाकोपऱ्यात मूलीची बाजी आहे. पेपरातून तर १० वी १२ वी च्या परिक्षेमध्ये मुलीची बाजी हे तर ठरलेली आहे. मुली चुल आणि मुल या बरोबर घरच बाहेरच सर्व सांभाळून एक नवा इतिहास रचतात.

आई हा शब्द खूप लाखमोलाचा आहे पण या आईच्या मागे एक स्त्री व मुलगी आहे. एक मुलगी घराचे, दाराचे तसेच देशाचे नाव मोठ करू शकते.

मुलीची बाजी कालही होती

मुलीची बाजी आजही आहे.

आणि ही बाजी उद्याही राहणार.

प्रत्येक पुरुषाच्या मागे ही एक स्त्री असते आणि ही एक मुलगीच आहे आपली आई ही दुधावरची साय असते. लंगड्याचा पाय आणि वासराची गाय असते पण ही आई पण एक स्त्रीच आहे. मुली या शारिरिक रित्या दुर्बल समजल्या जातात तरीही त्या प्रत्येक वेळेस खंबीर रित्या उभ्या राहतात. पण काही वेळेस बलात्कार अत्याचार यासारख्यांना समोर जावे लागते. मुलीची बाजी असली तर यासारख्यांना मुली थोडी कमकुवत पडतात तरी.

मला एवढेच सांगायचे आहे मुलींनी खूप

शक्तीशाली होऊन जगाला उत्तर देऊन ताठ मानाने राहावे. तरी आपण मुलींचा आदर करावा कारण मुलींना हे सुंदर जग पाहायचे आहे. तरी सर्व अनुभवायचे आहे ती आपल्या वंशाची पणती होईल व सर्वांच्या आयुष्याची काठी होईल. ही एक मुलगीच करू शकते म्हणून तर

लहरो से डरकर नौका
पार नही होती
कोशिश करने वालों की
कभी हार नही होती,
नन्ही चीटी जब दाना
लेकर चलती है,
चढती दीवारों पर सौ
बार फिसलती है
मनका का विश्वास रगो
मे साहस भरता है
चढकर गिरना गिरकर चढना
ना आखरता है,

आखिर उसकी मेहनत, बेकारनही होती
कोशिश करने वालों की हार नही होती....

उंबकिया, सिन्धू मे
गोताकार लगता है, जा जा कर जाली हाथ
लौटकर आता है
मिलते नही सहज ही मोती
गहरे पानी में
मुठी उसकी खाली
हर बार नही होती
कोशिश करने वालों की
कभी हार नही होती
असफलता एक चुनौती है
इसे स्वीकार करो
क्या कमी रहेगी देखो
और सुधार करो
जब तक का सफल हो
नींद चैन को त्यागी तुम
संघर्ष का मैदान छोडकर
मत भागो तुम
कुछ किये बिना ही
ज्य जयकार नही होती
कोशिय करने वालों की
हार कभी नही होती

बलात्कार केंव्हा थांबणार ?

खदिजा नुरुद्दीन सनदी
एन.एल.सी. ४

वृत्तपत्र उघडताच सुरुवात प्रथम पृष्ठावर आपल्या या सनसनी पसवणाऱ्या वृत्ताणे होते. जसे हा प्रथम पृष्ठाची शोभा बनली आहे. दिल्ली ही देशाचीच नसुन बलात्काराचीही राजधानी बनली. महिला अपराध दिवस दिवस वाढत जाऊ लागले. मदर्स डे वर मातांना बलात्काराचा उपहार या शहराने दिला. देशात आपण जर बलात्कारांचा गणित लावला तर खालील प्रमाणे आकडे आपल्याला प्राप्त होतात.

२०११ मध्ये बलात्कारांचे २०,७३७ घटना दाखल झाले राष्ट्रीय रिकार्ड अपराध ह्युरा (NCRD) च्या माहितीनुसार २०१० च्या तुलनेत ७.२ टक्क्यांनी वृद्धी झाली.

१८% न्यायालयापासून शिक्षा होण्याचा दर व फक्त ६८% बलात्कारामध्ये पोलीस बलात्काराच्याला ओळखण्यात यशस्वी आहेत.

११% बलात्कारांच्या घटना सोप्या भक्षाप्रमाणे होते.

९.५% बलात्कारामध्ये (पिडीतांचे वय) १५ वर्षापेक्षा कमी होते.

१५.२% युवतिंचे वय १५-१८ वर्षांच्या होत्या

१७% ३०-५० वर्षांचे होते. ०.६% ५० वर्षापेक्षा अधिक होते. जी अधिक लज्जास्पद गोष्ट होती

९२.५% घटनात अपराध पिडीताचा परिचित होता.

बलात्काराच्या २.१% घटनामध्ये अपराधी वडील किंवा कुंटूबाचा परिचित व्यक्ती होता.

३६% घटनांमध्ये शेजारी या अपराधात दोषी होते.

७.५% घटनांमध्ये पिडीताच्या कुंटूबातील व्यक्ती दोषी होते.

बलात्काराच्या बाबतीत लोकांचे भिन्न मते

“बलात्कार” हा घृणात्मक रूप घेऊन देशासमोर आलेला आहे. कोणीही बलात्कारी असु शकतो, चमकणारा फिल्मी अभिनेता शेजारचा मुलगा, आपला

शिक्षक, आपला स्वतःचा मित्र, आपला पेपर वाला, कोणत्याही बलात्काराचा ठराविक चेहरा नाही दररोज वृत्तपत्रातील बेक्रींग न्युज नवी दशहत्त निर्माण करते. परिस्थिती प्रत्येक दिन गंभीर होत चालली आहे. दिनांक बदलतात, गुन्हाची ति घटना सतत, वारंवार होत राहते. ईश्वर जाने आणखी किती निरपराध प्राण बलात्काराची बळी चढणार आहेत ?

या संबंदात आम्ही लोकांची मते विहाळण्याचा प्रयत्न केला असता वेग वेगळी मते आम्हाला भेटली.

“अशा प्रकारची घटना नेहमी होत आलेली आहे. प्रशासन किती पण सतर्क झाला तरी या, घटना तेव्हाच थांबतील जेव्हा विचार बदलतील”

“महिलांचे घराबाहेर निघणे अवघड झाले आहे, जसे कि त्यांचा महीला होणे हाच गुन्हा आहे हे सर्व बंद झाले पाहिजे.”

“लोकांच्या डोक्यात घाण भरून बसली आहे. प्रथमतः याला बाहेर काढावे लागणार, विचार बदलावे लागणार, अथवा फाशीची शिक्षा जरी भेटली तर लोक बलात्कार करणे सोडणार नाही”

“रात्री एक आई, एक बहीण एक पत्नी असते. पण बलात्काराच्या वेळी ती फक्त एक स्त्रीच बनून का राहते? का ह्या दुषीत मानसिकतेची वाढ होत चालली आहे? बलात्कारी का विसरून जातो तो एका आई, बहीणीचा बलात्कार करत आहे.”

बलात्काराची घटना दिल्लीमध्ये मोठ्या जलदगतीने वाढत चालली आहे आणि ते पण दिल्लीत शिक्षित लोकांची संख्या अधिक असताना येथे आपण निष्कर्षित करू शकतो की बलात्कार अशिक्षित मानसीकतेचा परिणाम नाही तर दुषीत मानसीकतेचा परिणाम आहे. ईशभय शिवाय यावर नियंत्रण अवघड आहे.”

“प्रत्येक जागी हीच अवस्था आहे. युपी पेक्षा दिल्लीत

मौसमी हर्ष मुलचंदानी

मैत्री विषयावर लिहीणारे, म्हणणारे, सांगणारे इ. भरपूर लोक असतील पण मी माझे वैयक्तिक अनुभव सांगणार आहे.

मैत्रीचा खरा अर्थ मला वयाच्या २० व्या वर्षी अनुभवला. आधी मी मैत्री ही लोकांचे रंग, रूप, राहणीमान अशा सगळ्या खोट्या देखावी गोष्टींने प्रभावित होऊन करायचे. तसे खरी मैत्री काय असते ह्याचे अनुभव हे मला १६ व्या वर्षापासूनच थोडे-थोडे समजू, पटू लागले होते पण ते म्हणतात ना "कळतय पण वळत नाही" अशातला भाग होता तो.

११वी-१२वीत असताना वर्गात लेक्चर नसताना, सहज गप्पा-गोष्टी करताना वर्गाच्या बाहेरून काही मुले-मुली गेले त्यांच्याकडे न रूप होते नाही ते श्रीमंत घरातील होते, त्यामुळे त्यांचे राहणेही अगदी साधे होते पण दिवसभर दंगा करण्याशिवाय दुसरं काहीही न येणारी होती ती. त्यांना बघून मी म्हणाले "शी.... काय दंगेखोर मुले आहेत... कशी दिसतात, कशी राहतात? " तेव्हा माझ्या एका मित्राने मला सांगितले की "चांगली दिसत नाहीत म्हणून काय चांगले नाहीत असू शकत? ती मुले मनाने फार चांगली आहेत. " पण मी त्यावेळेला हमम्.... केले आणि तो विषय तिथेच संपला. (संपला अस तर नक्कीच म्हणता येणार नाही कारण ती तर सुरुवात होती विचार बदलणेची)

काही दिवसांनंतर त्या वर्गाबाहेरच्या मुलांसोबत पण मैत्री करण्याचा योग आला व त्यांना समजून घेण्याचा पण. जेव्हा मला मित्रांची गरज होती वर्गाबाहेरचे सगळेजण माझ्यासोबत उभे होते आणि वर्गातले माझ्या जवळपास कोठेही नव्हते. त्यावेळी मैत्री कशी, कोणासोबत व काय बघून करावी याचा पहिला धडा मिळाला होता. थोड्या प्रमाणात का होईना माझे विचार बदलू लागले होते. पण अजूनही कोठेतरी, काहीतरी कमी पडत होते. ती कमी २० व्या वर्षी पूर्ण झाली. मी आता मैत्री नक्कीच रंग-रूप बघून करत नव्हते पण "बेस्ट फ्रेंड" नक्कीच एका छान

दिसणाऱ्या मुलीला केले होते.

एक ते दिड वर्ष सगळे चांगले चालले होते. मैत्री अगदी फार जवळची, गोड अशी झाली होती. हे माझ्यासाठी सत्य होते पण नंतर लक्षात आले की तो तर भ्रम होता. आमच्यात स्पर्धा कधीच नव्हती, मात्र कडून तर नक्कीच नाही पण कदाचित तिच्यासाठी स्पर्धा ही आधीपासूनच होती. हे सगळे मला माहित नव्हते व जर दुसऱ्या कुठल्या व्यक्तीने सांगितले तरी कधी पटले नाही पण ही गोष्ट नंतर समजली व चुकीच्या वेळी समजली....

परिक्षा होती आणि आमच्या सवयीनुसार तू कुठला प्रश्न लिहीणार आहेस व कुठला लिहीत आहेस हे विचारत-सांगत होतो. तिने मला विचारले "तुला दुसऱ्या प्रश्नाचे उत्तर येते का? मला येत नसल्याने मी "नाही" म्हणले आणि मला काही कारणास्तव लगेच परत पेपर मध्ये बघावे लागले, तिला मी सांगितलेले समजले का, हे बघण्यासाठी मी काही क्षणातच परत तिच्याकडे पाहिले तर आपण जिकल्यावर जसे "येस-येस" करतो तसे ती अॅक्शन करत होती व तिच्या चेहऱ्यावरचे ते सुखाचे-समाधानाचे हास्य काय वेगळेच होते. त्यामुळे मला फार धक्का बसला व मी स्तब्ध झाले. माझा पेपर मधला मौल्यवान वेळ विचार करण्यातच गेला की परत चुकीची मैत्री केली...? तेव्हापासून मैत्रीवर विश्वास ठेवणे जरा अवघड झाले होते पण मला माझ्या सगळ्या जंगली, वेड्या मित्रांची आठवण झाली. माझ्या त्या जीवलग मित्रांच्या आठवणींनी माझा मैत्रीवरचा विश्वास परत आणला. आता मैत्री हे गोड नाते आहे. एक मैत्रीच नातं असतं ज्यात दुःखाचा अनुभव येत नाही. मैत्रीचं नातं हे नावापुरतं, दाखवण्यापुरतं किंवा कामापुरतं नव्हे तर खऱ्या मैत्रीचं, मनापासून केलेल्या मैत्रीच.

एक वेगळेच नातं.... रक्ताचं नाही पण मनानच, विश्वासाचं, आनंदाचं, सुखाचं, समाधानाचं, "जीवनात प्रेमळ सत्य म्हणजे मैत्री"

भारतीय राज्यघटना, समानतेचे प्रतिक

राजश्री बाळासो गोसावी

मानवनिर्मित विषमता नष्ट करून सर्व नागरिकांना सर्वांगीण विकासाची समान संधी देणे म्हणजे समानता होय. समाजात सर्व नागरिकांना समान संधी मिळावी, यासाठी संविधानामध्ये आवश्यक त्या तरतूदी केलेल्या आहेत. भारतात प्रचंड प्रमाणात विषमता आहे. संविधानकाराला याची जाणीव होती. समाजातील सर्व नागरिकांना समान दर्जा व आत्मसन्मान वाढविण्यासाठी मूलभूत अधिकारामध्ये समानतेच्या अधिकाराचा समावेश केलेला आहे. संविधानात कलम १४ ते १८ मध्ये समतेच्या अधिकारासंबंधीच्या तरतूदी स्पष्ट केल्या आहेत. त्या पुढीलप्रमाणे आहेत.

१) कायद्यापुढे समानता - कलम १४

कायद्यापुढे सर्व नागरिक समान असतील अशी तरतूद संविधान कलम १४ मध्ये करण्यात आली आहे. कायद्यासमोर श्रीमंत-गरीब, धर्म, वंश, जात, स्त्री-पुरुष, कनिष्ठ-वरिष्ठ असा भेदभाव केला जाणार नाही. सर्व व्यक्तींसाठी समान भेदभाव केला जाणार नाही. सर्व व्यक्तींसाठी समान कायदा असेल. तो एखादा सामान्य नागरिक असो, उच्चपदस्थ अधिकारी किंवा देशाचा पंतप्रधान सर्वांना कायदा एकच असेल. भारतात कायद्याचे अधिराज्य मान्य केले आहे. कायद्याचे अधिराज्य ही संकल्पना संविधानकारांनी ब्रिटनच्या संविधानातून घेतली आहे. कायदा सर्वांना समान संरक्षण देईल ही संकल्पना संविधानकारांनी अमेरिकेच्या संविधानातून घेतली आहे.

भारतीय संविधानाने नागरिकांना समानतेचा अधिकार देवून कायद्याच्या समान संरक्षणाची हमी दिलेली असली तरी संविधान कलम ३६१ नुसार काही

व्यक्तिना विशेष सुरक्षेची व्यवस्था केलेली आहे. (राष्ट्रपती, पंतप्रधान, राज्यपाल, परराष्ट्राचे वकिल, सैनिक इत्यादी) असे करण्यामागे विषमता किंवा भेदाभेद करणे हा संविधानकाराचा उद्देश नाही.

२) कलम १५ - भेदभाव नाही

संविधान कलम १५ नुसार राज्य कोणत्याही व्यक्तीला धर्म, वंश, जात, लिंग या आधारावर दुकाने, उपहारगृहे, सार्वजनिक मनोरंजनगृह, विहिरी, तलाव, सार्वजनिक विश्रांतीची ठिकाणे, सार्वजनिक मंदिरे इत्यादी ठिकाणी प्रवेश नाकारला जाणार नाही. वरील स्वरूपाची तरतूद त्यात असली तरी मुले व स्त्रियांच्या विकासासाठी राज्य विशेष तरतूद करू शकते. तसेच सामाजिक न्याय प्रस्थापित करण्यासाठी मागासलेल्या जाती-जमातींसाठी राज्य विशेष तरतूद करू शकते. मागासलेल्या घटकांना सुरक्षित जीवन उपलब्ध करून देण्यासाठी अशा तरतूदी आवश्यक असतात. या तरतूदींमुळे भेदभाव होणार नाही.

४) अस्पृश्यता निवारण - कलम १७

भारतात मोठ्या प्रमाणात अस्पृश्यता होती. संविधानाने कलम १७ नुसार अस्पृश्यता पाळणे हा कायद्यानुसार गुन्हा आहे. १९५५ मध्ये संसदेने अस्पृश्यता निवारण कायदा करून अस्पृश्यता पाळणे हा फौजदारी गुन्हा ठरविला आहे. या गुन्ह्यानुसार अस्पृश्यता पाळणाऱ्याला सहा महिन्यांचा कारावास किंवा पाचशे रुपये दंड होईल अशी तरतूद केली आहे. या कायद्याने सामाजिक समानता प्रस्थापित होण्यास मदत होईल.

५) पदव्याची समाप्ती - कलम १८

ब्रिटीशांच्या काळात सरकारतर्फे रावसाहेब, रावबहादूर, अशा प्रकारच्या पदव्या सामाजिक व

राजकिय कामगिरी करणाऱ्यांना मिळत होत्या. पदवी प्राप्त असणाऱ्या व्यक्तीला काही विशेष अधिकार होते. त्यामुळे व्यक्ती-व्यक्तीमध्ये कृत्रिम भेदभाव केला जात होता. भारतीय संविधानात कलम १८ नुसार अस्तित्वात असलेल्या सर्व पदव्या नष्ट केल्या आहेत. राज्य, लष्करी आणि शिक्षणविषयक पदव्या व्यतिरिक्त कोणतीही पदवी शासनाच्या परवानगीशिवाय स्विकारता येणार नाही. कलम १८(५) मध्ये असे स्पष्ट करण्यात आले आहे. भारताचा नागरिक नसलेल्या व्यक्ती राज्यातील एखाद्या विश्वस्त पदावर काम करत असेल तर त्या व्यक्तीला राष्ट्रपतीच्या संमतीशिवाय कोणत्याही परकीय देशाकडून कोणतीही पदवी स्विकारता येणार नाही तसेच राज्याच्या विश्वस्त किंवा लाभाच्या पदावर काम करणाऱ्या व्यक्तीला कोणत्याही राष्ट्राची पदवी, भेटवस्तू, मानधन राष्ट्रपतींच्या

परवानगीशिवाय घेता येणार नाही. १८ व्या कलमानुसार पदव्या देण्याची प्रथा बंद केली असली तरी सैनिकांमध्ये राष्ट्रासाठी विशेष कामगिरी करणाऱ्या सैनिकाला परमवीरचक्र, वीरचक्र, अशोकचक्र, शौर्यचक्र इ.

आर्थिक, सामाजिक, सांस्कृतिक क्षेत्रात राष्ट्राचा बहुमान वाढविणाऱ्या व्यक्तीला भारतरत्न, पद्मश्री, पद्मविभूषण सारख्या पदव्या दिल्या जातात. या पदव्या कलम १८ चा भंग होतो अशा प्रकारची टिका केली जाते म्हणूनच जनता सरकारने या पदव्या देणे बंद केले होते परंतु ही प्रथा नंतर चालू ठेवण्यात आली. पदव्यांचे असे समर्थन केले जाते की या पदव्या नाहीत पदके व बहुमान आहेत. समाजात चांगले कार्य करून पदके मिळवणाऱ्या व्यक्तीला समाजात कोणताही विशेष दर्जा नाही त्यामुळे या पदव्या दिल्याने कृत्रिम विषमता निर्माण होत नाही.

वडिल

आईच आहे का जीवनात महत्वाची
बापचे महत्व असते की नाही
गुलाबाच फुल जेव्हा दिसत सुंदर
तेव्हा त्या फुलांच्या पाकळ्यांना दिली जाते किंमत
का?

खोडच काय महत्व नाही?

आई इतकेच बापालाही महत्व तुम्ही देत नाही,
रागवत असतील बंधने घालत असतील तर, काय
झालं?

वाईट वळणं लागु नये,

हाच नेहमी प्रयत्न करत असतील

हे का आपण समजून घेत नाही

आईच्या मायेविना आणि वडिलांचे छाये विना हे

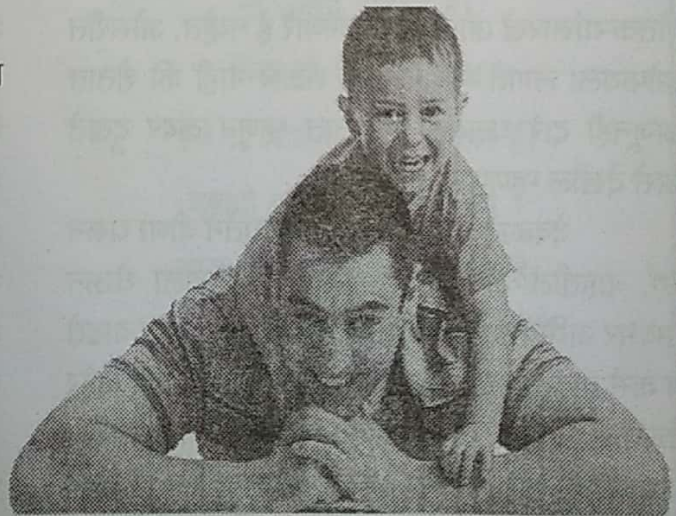
जग आहे भिकारी

वडिलांनाही असते माया परंतु काळजावर दगड

ठेवून ते,

त्याप्रमाणे वागत नाहीत.

माझं एकच विचारण आहे तुम्हाला, वडिलांना
समजून घेण्याचा प्रयत्न का करत नाही?

आयुष्यावरची चालती बोलती पुस्तके....

- हेमा दाजी जाधव
एल.एल.बी.-१

ओसरीवर नाहीतर पारावर बसलेली डोळे विझत चाललेली गावाकडची ही म्हातारी मानसं म्हणजे आयुष्यावरली चालती बोलती पुस्तकं.

आयुष्यभर काबाडकष्ट करून जीव शिणलेला. सारी ह्यात माळावर घालवल्याने त्वचा रापून गेलेली. ऊन पावसाच्या खेळाने डोळे खोल गेलेल्या विहिरीसारखे. गालावर सुरकुत्यांचे मखमली जाळे. कपाळावर थिजलेल्या आठ्यांचा गंध जोडीला अष्टगंध नाहीतर बुक्का. नांगर हाकून कमरेला आलेला बाक. नेसूचे जुनाट धोतर अन् वर पांढरी छाटी नाहीतर सदरा. कपडे नेहमीच जुने पण स्वच्छ. डोईवर पांढरी टोपी. पायातल्या झिजलेल्या वहाणा. दरिद्रीनारायणाची साथ सोबत दर्शविणाऱ्या अशाच. डोळ्यांवरचा चष्मा किमान दोन तीन ठिकाणी तरी जोडलेला वा दोरीने बांधलेला. गळ्यात तुळशीची माळ अन् कमरेला करदोडा हीच काय ती संपत्ती. हातात काठी अन् ओठावर अनेक अनुच्चारित प्रश्न!

रानातल्या बैलाच्या खांद्याला झालेले दुखणे असो वा पांडुरंगाने ताणून धरलेला पाऊस! ह्यांची सोसायची तयारी ... आताच्या पिढीतल्या शेतकऱ्यांसारखे आत्महत्या करणारे हे नव्हेत. ओसरीत झोपायला लागते म्हणून कधी तक्रार नाही की शेतात अजूनही दारे धरायला लागतात म्हणून कंबर दुखते असे देखील म्हणणार नाहीत.

देवळात पांडुरंगासमोर तन्मयतेने वीणा धरून उभं राहतील अन घरी आल्यावर नातवाला घेऊन गावभर अभिमानाने मिरवतील. ताटात सून काय वाढते व कसे वाढते याचा चकार उल्लेख कधीही कुठेही बाहेर करणार नाहीत. दात अजून शाबूत. शिवारातल्या जुंधळ्याची गोड भाकरी कोरड्यास संगतीला लालबुंद कांद्याच्या दोनचार पाकळ्या- लसणाच्या दोन तीन

चव्या हेच अमृत जेवण. कोरभर भाकरी खाऊन रांजणातल्या पाण्याचा गोड घोट अन नंतर घडीभरची विश्रांती. मग पारावरच्या गप्पा. एखादा बोलत असतो, बाकीचे ऐकणार. गप्पांचे विषय अगदी साधे. माती अन् नाती. ओलेते डोळे हळूच धोतराच्या सोग्याने कुणालाही कळणार नाही अशा पद्धतीने पुसतील. डोळ्यांत पाणी का आले कधी वाच्यता करणार नाहीत.

मोबाईल, कॉम्प्युटर, सोशल मिडीया, सिनियर सेकंड होम, लाफटर क्लब, मॉर्निंग वॉक, रिफ्रेशमेंट, योगा, ध्यानधारणा असल्या कोणत्याही सोंगाची त्यांना गरज नाही. स्वतःचे आयुष्य हेच तत्वज्ञान असल्याने कोणत्या साधू महाराज वा रिलिजीयस गुरुची तिळमात्र निकड नाही. दुःखाच्या सागरात राहून सुखाच्या गुरुकिल्लीवर ते अलगद तरंगत असतात. दुःखाच्या भवसागरात त्यांचे डोके ओले होतील पण ते स्वतः ओले होत नाहीत की बुडूनही जात नाहीत. म्हणूनच ही माणसं आयुष्यावरची चालती बोलती पुस्तके असतात गावातल्या कुशीत आनंदाने जन्माला येऊन शिवारातल्या मातीत हसतमुखाने प्राण सोडतात. ना बीपी ना डायबेटीस ना कोलेस्ट्रॉल. नैसर्गिक जीवन अन् नैसर्गिक मृत्यु . सुखदुःखाच्या साध्या व्याख्या जुजबी अपेक्षा अन माफक आवडी निवडी. कष्टाला नकार नाही अन् सत्याला फाटा नाही. मायबाप हे कुलदैवत अन् पांडुरंग हा देव. जत्रा हा उत्सव अन् वारी हे उधाण! आनंद झाला तरी बेभान होणार नाहीत अन् दुःख झाले म्हणून गुडघ्यात मुंडके खुपसून बसणार नाहीत. नांगर अन् टाळं मृदुंग हेच काय ते ध्येय!

खूप हेवा वाटतो अशा लोकांचा. अशी माणसे पाहिली की डोळे नकळत भरून येतात अन् काळजात कोलाहल होतो....!!

जास्त रेप होऊ लागले आहे. कॉल सेंटर मधून निघणाऱ्या स्त्रिया याचा मोठ्या प्रमाणावर शिकार बनत चालली आहे."

"मायावती स्वतः महिला असून, त्यांच्या राज्यात तरी स्त्रिया कोठे सुरक्षित होती? आपणास या अहवालावरून लक्ष्यात येईल की ५ राज्यात रेप ची भयंकर परिस्थिती समोर आली आहे. हिमाचल प्रदेश, पं बंगाल, उत्तर प्रदेश, राजस्थान, महाराष्ट्र या पाच राज्यामध्ये उत्तर प्रदेश मध्ये, रेकॉर्ड तोड घटना समोर आले आहेत. जरा विचार करा या परिस्थितीत खाकी वर्दी काय अपेक्षा केल्या जाऊ शकतात जर का ते स्वतः या दुष्कर्मात लिप्त आढळून आले, माझे मत आहे प्रशासनावर अवलंबून राहू नका, स्वतःच आपल्या

अबुची रक्षा करा."

"रेप केसेस मध्ये फक्त प्रशासनालाच जिम्मेदार नाही ठरवू शकतो ते सुध्दा यास थांबवण्याचा प्रयत्नामध्येच आहे, जर रेप केसेस वाढत आहेत तर लोकांच्या याबाबतीत प्रभावीत होणे हा मुद्दा होऊ शकतो जो चुकीची मानसीकता निर्माण करत आहे. या सर्वाबाहेर येण्याची गरज आहे. या घरातील मंडळीची प्रथम कर्तव्य आहे. आणि घरातील मंडळींचा प्रथम कर्तव्य आहे की मुलांमध्ये अशील विचार ठाण मांडू नये याची निगा राखावी. कारण येथूनच सुरुवात होते.

शेवटी ऐवढेच की,

"यत्र नारियस्तु पुज्यते,
रमयन्ते तत्र देवता।"

***

सच्चाई का सच सच क्या हैं।

जो हम कहे वो सच हैं।

तुम क्या कहते हो ?

हम सच कहते हैं।

ये देश बदल रहा है।

लोग अमीर हो गये।

सब ट्विटर पर बतियातें हैं।

और चैन की निंदिया लेते हैं।

पर आज भी छोटा बच्चा खाली पेट सोता है।

बाप खाली हाथ घर आ कर मन ही मन में रोता
है।

जीवन की रेलगाडी आज भी लडखडाती है।

नासमझ देख ये चकाचौंध।

देश में आज आयफोन की तय्यारी है।

बुलेट ट्रेन की सवारी है।

लोग इंटरनेट पर मँगवाते हैं।

जियो जियो गाते हैं।

सब बकवास हैं कहा यह प्रकाश है।

मैं बोलता धरती तुम बोलते हो आकाश से।

वहाँ सिर्फ हवा है।

हवा से ना किसी का पेट भरता

ना उगता अनाज है।

मिटा दो देशद्रोही को।

इसे ना बोलने का अधिकार है।

दबादो इस की आवाज को ।

आज तो बहुमत की सरकार है।

देखी नही तुमने रिपोर्टें अखबार में ?

- हेरंब के. सावंत

धर्म आणि राष्ट्रधर्म

आयुब बाबासो कोतवाल
एन.एल.सी. ४

In the sky, There is no distinction between of East and West people create distinction out of their mind and then believe the, to be true.

“धर्म” तशी एक फार मोठी संकल्पना जी माणसाच्या मनात खोल अशी रुतली आहे. ती आपल्यापासून, आपल्या समाजापासून दूर करणे म्हणजे अशक्य अशीच एक बाब. प्रत्येक धर्माच्या आपल्या समाजात असणारे स्वतंत्र असे अस्तित्व. प्रत्येक धर्मांमध्ये असणाऱ्या विविध चाली रीती, परंपरा आणि सर्वात महत्वाचे म्हणजे धर्माचे समाजात असणारे विशिष्ट असे स्थान. पण या सर्वांपलीकडे धर्माची विविध रूपे व त्याचे ज्या प्रकारे समाजापुढे केले जाणारे सादरीकरण या सर्वांतून मला नेहमीच काही प्रश्न पडत असतात. खरंच धर्म हा आपल्या जीवनातील अविभाज्य घटक असावा की नसावा? आपल्याला जीवन जगण्यासाठी धर्माची गरज आहे का? आणि आहेच तर कोणत्या तत्वावर जीवन व्यतीत करावे?

मुळात धर्माची संकल्पना माणसासाठी आहे पण माणूस धर्मासाठी नाही. अब्राहम लिंकनच्या मते, थहशप ख वे सेव ख षशशश्र सेव, थहशप ख वे लरव ख षशशव लरव, ढ्हरीीी लू ठशश्रळसळप.....! धर्म म्हणजे काय? धर्माची व्याख्या काय? या समाजाने कधीच पडताळून पाहिले नाही. जसे आपले धर्मगुरु आपणास उपदेश देतात, त्याचे आपण पालन करत होतो आणि करत आहोत. अशा बाबींतूनच आपण सर्वजण आजतागायत खऱ्या धर्मापासून आलिप्त आहोत, वंचित आहोत.

आपणास लहाणापासूनच देव व धर्म या दोन गोष्टी आपल्या मनात इतके खोल रुजवले जाते की आपण धर्म-आंधळे होऊन बसतो. छींहळपस ली लशूपव ठशश्रळसळप, छींहळपस ली रलींश ठशश्रळसळप अशी काही आपली विचार सरणी बनते.

धर्मा-धर्मातील द्वेष, धर्मा-धर्मात असणारी श्रेष्ठतत्वाची चढाओढ या सारख्या चुकीच्या संकल्पनेचा, या विचारसरणी चा आपण नकळत शिकार बनत राहतो. पण तेच दुसरी कडे जपान, जर्मनी या सारख्या देशातील लोकांचा मनात देशप्रति प्रेम, त्याचा मनात असणाऱ्या देशाचे स्थान फार उच्च असते. या देशाचे संपूर्ण जगात देशभक्त, देशप्रेमी अशी ओळख आहे तर आपली धर्मप्रेमी, आज आपल्या समाजाची खरी वस्तू स्थिती काय आहे? हे आपल्या खाली दिलेल्या उदाहरणातून स्पष्ट होईल.

जर मी आज सर्व भारतीय नागरिकांना संबोधून एकत्रित येण्याचे आवाहन केले तर मित्रानो कोणी येणार नाही. पण तेच एका विशिष्ट धर्माला, विशिष्ट समुदायाला, विशिष्ट जातीला संबोधून एकत्रित येण्याचे आवाहन केले तर भारतीयांचे सळसळत रक्त ऐवढे उफळेल की आपणास जागा कमी पडेल पण लोक येत राहतील.

काही दिवसापूर्वी, सर्वोच्च न्यायालयात एक दावा दाखल झाला होता, त्यातून धर्माचे मानवावर कसा व किती खोल असा प्रभाव आहे हे समजते.

मखतुमहुसेन असे नाव असणाऱ्या मुस्लिम जवानांने दाढी काढण्यास नकार दिल्याने इंडियन आर्मीतून हकालपट्टी करण्यात आली. या निर्णया विरोधात, मखतुमहुसेन सर्वोच्च न्यायालयात दाद मागतात. त्याचे म्हणे असे होते, ऐकीकडे शीख धर्मातील जवानांना, इंडियन आर्मी च्या नवीन नियमानुसार दाढी ठेवण्यास परवानगी दिली जाते. तर मग आम्हा मुस्लिम जवानांना का नाही. हा संपूर्ण प्रकार पूर्णपणे भेदभावाचा आहे. या दाव्याचा निकाल काहीही असो पण देश व देशाची सुरक्षा हे सर्व सर्वप्रथम आपला धर्म असला पाहिजे. धर्म हा वैयक्तिक मूलभूत हक्क असला तरी देशापेक्षा कोणता स्वतंत्र हक्क मोठा नाही.

जर अशी अवस्था आपल्या समाजातील एका सैन्यातील जवानांची असेल तर सामान्य नागरिकांचे काय? असा गंभीर प्रश्न उपस्थित होतो.

आता पर्यंतच्या इतिहासात आपणास धर्माच्या फायद्यापेक्षा अनेक तोट्याचीच जास्त अनुभूति झाली आहे. "दंगल, दहशतवाद" या सारख्या संकल्पनेचा उदय धर्म याच संकल्पनेतून होतो. आज आपल्या समाजाचा, देशाचा सर्वात मोठा शत्रू दुसरे तिसरे कोणी नसून समाजात असणारी

धर्मप्राप्ति कट्टरता, कट्टरता वाद हेच आहे. जर आपल्या देशाला प्रगती पथावर विराजमान करावयाचे असेल तर सर्वप्रथम धर्मप्राप्ति असणारे प्रेम, श्रद्धा, विश्वास या सान्यावर कुठतरी मर्यादा असाव्यात एवढीच इच्छा व्यक्त करतो आणि ऐ.पी.जे.अब्दुल कलाम साहेबाचे एक प्रसिद्ध असे वाक्य लिहतो आणि थांबतो.....

For the Great Man.....Religion is way of making Freinds.

Small people make Religion a Fighting Tool...!

तसेच राहून गेले

मला तुला काही सांगायचे होते,
मनात सारे जुळविले हि होते,
पण सुरुवात कोतून करायची
हेच कळत नव्हतें,
मला तुला काही सांगायचे होते
'जेव्हा जेव्हा समारे येत होतीस
तेव्हा तेव्हा शब्द सारे विरत होते
काय जुळविले तेच आठवत नव्हते
मला तुला काही सांगायचे होते
शब्द तोंडून फुटत नव्हते
काळजाची धडधड वाढत होती
सारेच काही थांबत होतं.
मला तुला काही सांगायचे होते.
लघुकोनातील भावना
सरळ कोनात जात होत्या
आणि विषय बदलत होते.
मला तुला काही सांगायचे होते,
सारेच काही संपत गेले
खंत मात्र तसेच राहून गेली
प्रेम करणं जमलं नाही,
जमाणार ही नाही.....
कारण ....सांगायचे मला, तुला ते
सर्व तसेच राहून गेले
- मोरे पांडुरंग ज्ञानोबा

अब जाने भी दो

छोड दो वो डाली जो तेरा घर नहीं।
पत्ते जो ठूकराये वो तेरा आवास नहीं।
छोड दो वो पेड जहाँ ना हो कोई सुख।
आंहो से भरा घर छोड दुःख का वो रूख।
जिंदा जले जहाँ तेरे दिल के जज्बात।
उड जा उस वृक्ष से आज इसी रात।

क्या जीवन का नाम सिर्फ मरना है।
बोते जाओ सपने और उनका टूटना है।
भावनाओं का पानी अगर डालो तुम।
विष के फलो को फिर क्यों बोना है।
इससे अच्छा मुकर जाओ, तुम सपनों को बचाओ।
झूठे चाहे बन लो पर दिल को ना सताओ।

रह जाने दो अधुरे कुछ किस्से कहानियाँ।
सारी नही पुरी होती ये बातें, दिल की मनमानीयाँ।
उड चलो पंछी की तरह मस्त आसमान में।
नये घर नई डाल की तलाश में।
जिंदगी तरे इसी का नाम है, यह ना रूकती है।
यह ना सुनती है, ना किसी का ख्याल रखती है।

- हेरंब सावंत

जीवन

वैशाली श्रीमंधर पाटील

जीवन म्हणले की अनेक वळणे आली पण या वळणावरून जाताना प्रत्येक वेळी आपल्या पावलाखाली फुलेच असतील असे नाही मग असं उदास कशासाठी रहायचं कारण जेव्हा काट्याकुट्याची खडतर पायवाट तुडवून घ्यायला पावले फुलावर ठेवू तेव्हाच आपल्याला खरा आत्मा सुखाची प्रचिती येईल कारण दुःख पचविल्याशिवाय सुखाच्या गोडव्याची अनुभूती येणार नाही. म्हणूनच जीवनात कितीही संकटे आली तरी कधी जगणे सोडायचे नसते जसे की...

“ काटा जरी काट्यासारखा वागला तरी फुलाने आपलं फुलणं सोडायचं नसतं.

जीवन कितीही खडतर असलं तरी माणसाने जगणं सोडायचं नसतं”

कारण हे ही एक सत्य आहे की सूर्य मावळल्यानंतर काही कालावधीने पहाट नक्कीच होणार असते म्हणजेच दुःखा मागोमाग सुख हे असतेच पण त्यासाठी आवश्यक असणारी सहनशीलता आपल्याजवळ असणं गरजेचं असतं.

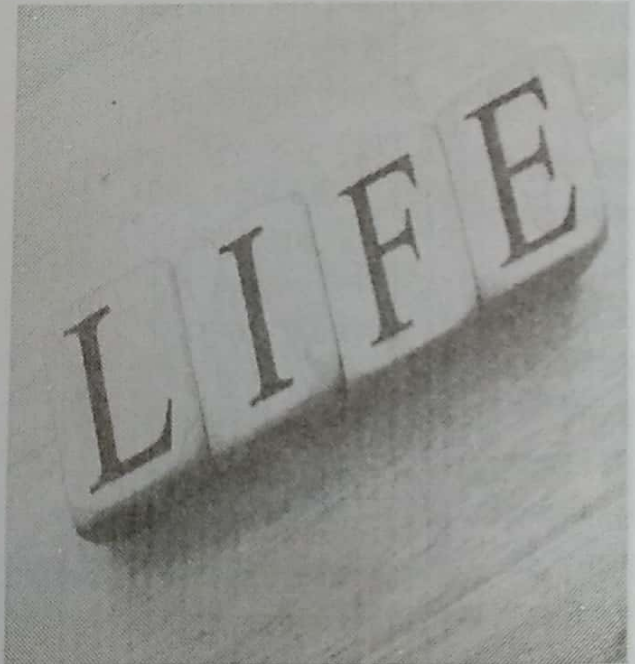
नेहमी दुसऱ्याजवळ एखादी गोष्ट आहे पण माझ्याजवळ का नाही असा विचार करून स्वतःच्या नशिबाला दोष देऊन रडत बसण्यापेक्षा आपल्याजवळ काय आहे? याचा अधिक विचार करावा. प्रत्येक वेळी परिस्थितीला सामोरी जात असताना सकारात्मक दृष्टीकोन ठेवावा. आपल्याला हव्या त्या गोष्टीच का हव्या असतात देव जाणे पण म्हणून निराश होऊन बसण्यापेक्षा...

“ पेला रिकामा आहे असे म्हणण्यापेक्षा पेला अर्धा भरलेला आहे ” असा दृष्टीकोन ठेवावा. कोणत्याही गोष्टीची अती हाव करणे कधीही धोकादायक असते. म्हणून जे आहे त्यात समाधान

मानावे कारण हीच तर सुखी जीवनाची पहिली पायरी आहे.

सुख हे कधीही स्वतःहून येत नसते तर ते आपणच प्रत्येक गोष्टीत निर्माण करायचे असते. प्रत्येक क्षण स्वतःच्या रक्ताच्या थेंबासारखा जपून संधीचा अनमोल मोती बनवायचा असतो. भलेही तेव्हा आपल्याला कित्येक वादळाचा सामना करावा लागला तरी ते दुःख स्वतःच सोसायचे असते. जगापुढे मात्र हसत मुखाने राहायचं असते कारण.....

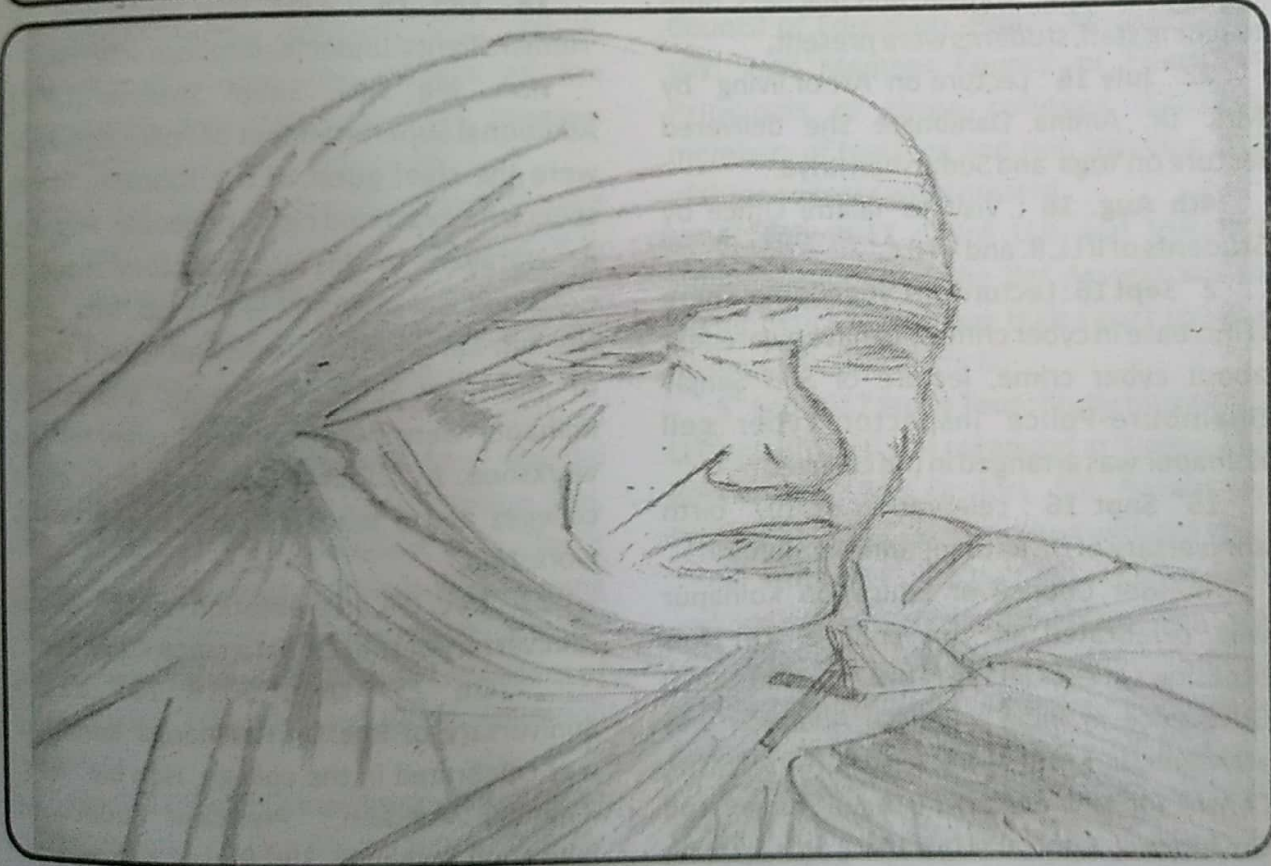
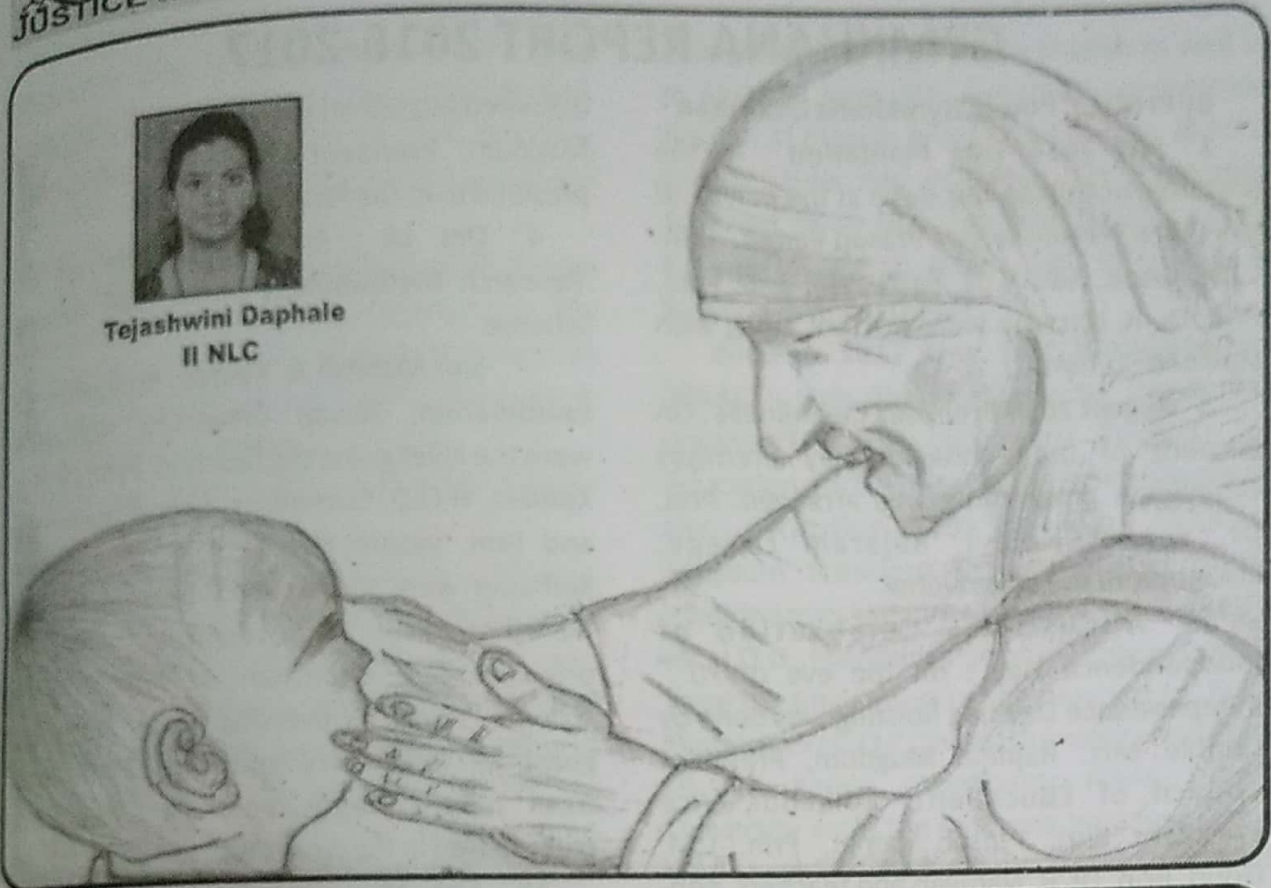
समुद्राच्या लाटेला किनाऱ्यावरून परत फिरावं लागतं.... हा निसर्गाचा नियम आहे तसेच डोळ्यातील सागराला किनाऱ्यावर परत फिरावं लागतं.... हा पण निसर्गाचा नियम आहे.

Tejashwini Daphale
II NLC

GYMKHANA REPORT 2016-2017

By Prof U.T. Powar Gymkhana Chairman

1st July 2016 Tree Plantation : In the premises of college was done at the hands of Hon. Vice President Shri. Prasad Kamat, Prin. L. M. Goud, Adv. V. N. Patil, Prin. S. B. Patil, Prin. Dr. R. Narayan were present along with staff and Students.

3rd August 2016 Premises Cleanliness : On account of Independence Day premises cleanliness programme was arranged, Prin. Dr. Vasant Helavi, Rajaram college, inaugurated the programme.

5th August 16, Celebration of Independence Day : on the eve of 70th Independence Day flag hoisting was done by Honble Mrs. Rajnitai Mugdum, President Council of Education Kolhapur, Vice President Shri. Prasad Kamat, Prin. L.M. Goud, Prin. Dr. R. Narayan and teachers, non-teaching staff, students were present.

22nd July 16 : Lecture on 'Art of living' by Mrs. Dr. Amina Dahibhate She delivered lecture on Yoga and Sudarshan Kriya.

4th Aug. 16 : Visit to Talathi Office by Students of II LL.B. and V NLC.

2nd Sept 16 : Lecture on 'Cyber Crime' There is increase in cyber crimes. To have awareness about cyber crime, lecture of Shri Sanjay Bhambure-Police Inspector cyber cell Kolhapur was arranged in the college.

15th Sept 16 : celebration of 107th birth anniversary of Dr. Ratnappa Kumbhar

founder Council of Education Kolhapur was celebrated in the college. On this occasion guest lecture on 'Constitutional Governance in India : Judicial Analysis was arranged Dr. Tarun Arora, Associate Professor, Centre for Law School of Legal Studies and Governance Central University of Punjab,

delivered lecture on above topic. Mrs. Rajnitai Magdum, President Council of Education, presided over the function.

4th Oct 16 : One Day Workshop on 'Research Methodology under lead college scheme.

Shri Mahesh A. Kakade, Controller, of Examination, Shivaji University, Kolhapur were the chief guest the function. Prof. Dr. P.S. Kamble, H.O.D. Economics, Shivaji university and Prin. Vasant Helavi, Rajaram college Kolhapur were the resource persons for the workshop. Prof. Shri. Vanmore in-charge principal and chairman of lead college scheme Shivaji University, were the chief guest for valedictory function. 52 students from nine colleges and eight teachers participated in the workshop.

18th Oct 16 : One Day Workshop on 'Human Rights' under lead college scheme.

Hon. ble Shri. Suhel Sharma (I.P.S.) Additional Superintendent of Police Kolhapur were the chief guest of the function. In his speech he explained rights of people. Prin. Dr. R. Narayan in his introductory speech explained the object of workshop. Mrs. Adv. Neelam Gandhi, Prof. Dr. Bharati T. Patil Dept. of Political Science, Shivaji University Kolhapur were the resource persons for the workshop. As about 41 students from eight colleges and 6 teachers participated in the workshop.

23rd Dec. 16 : Celebration of 18th Death Anniversary of Late Dr. Ratanappa Kumbhar.

On 23rd Dec. 2016 18th death anniversary of late Dr. Ratanappa Kumbhar was celebrated in the college, Hon'ble Mrs. Rajanitai Magdum, President Council of Education Kolhapur Shri Prasad Kamat, Vice

President Prin. L.M. Goud, Adv. V.N. Patil Member Council of Education. Incharge Prin. V.A. Patil, Prin. S. B. Patil, Prin. Dr. R. Narayan, members of teaching, non teaching staff and students were present.

12 Jan 2017 : Birth anniversary of 'Swami Vivekanand' a lecture was arranged in the college. Presided by Dr. Vishwanth Magdum and the resource person was Dr. Subhash K. Desai, Senior Journalist.

18th Jan 2017 : Prin. S.V. Apte Lecture Series

Under Shivaji University Kolhapur. Prin. S.V. Apte Lecture series, one lecture was arranged in the college, Shri. Dr. Y.S.P. Thorat, former Chairman of NABARD, Ex student of Shahaji Law College were the chief guest of the function. He spoke on Indian Constitutional Law. Hon'ble Mrs. Rajnitai Magdum, President Council of Education presided over the function, Prin. Dr. R. Narayan explained the object of the programme, Adv. Shri. V. N. Patil, member council of Education were present.

18th Jan 2017 : Inauguration of 'Justice Wallpaper' was done at the hands of Dr. Shri. Y.S.P. Thorat in the college.

26th Jan 17 68 Republic Day : On account of 68th Republic Day flag hoisting was done by Prin. L.M. Goud, Member Council of Education Kolhapur. Hon'ble Mrs. Rajnitai Magdum President Council of Education, Shri. Prasad Kamat, Vice president Prin. Dr. R. Narayan, members of teaching, non teaching staff and students were present. Helmet Awareness was done by Aditya, Ex Student of the college followed by Blood Donation Camp.

Jan 2017 Essay Competition : On account of Independence Day Essay Competition for

college student was held in English as well as in Marathi language. Result of competition English 1) Primila Bhaskar II Pre law 2) Miss Sadiya Mulla IInd Pre. Law 3) Shivprasad Gaikwad IV th NLC. Marathi 1) Miss Ketaki Kakade IV NLC 2) Nilam patil III rd LLB 3) Suvidha Mane Vth NLC

8th Feb 2017 One Day Workshop on 'NAAC' : One day workshop on NAAC was organized in the college by Council of Education, for the benefit of three colleges of the institution. Hon'ble Mrs. Rajnitai Magdum President Council of Education, Presided over the function Shri Dr. V. B. Jugale ex H.O.D. Economics Shivaji University kop were the Chief guest of the function Dr. B.M. Hirdekar ex/ C.O.E. Shivaji University and Prof. Dr. R.K. Kamat, coordinator, NAAC Shivaji University were the resource persons of the workshop. Shri Prasad Kamat, Vice President Council of Education, Prin. L.M. Goud, Adv. V.N. Patil Member Council of Education. Principals of three colleges including members of teaching and non teaching staff of three colleges were present.

4th Feb 2017 : IIIrd LLB and Vth NCC students supported the Bar Association for circuit Bench of Bombay High Court to be at Kolhapur for Five districts.

5th Feb 2017 Study Tour : Study tour of IIIrd LLB and Vth NLC was organized at 'Dajipur Tal. Radhanagari. Prof Dr. Mrs. S.R. Rasam and Prof. Dr. M.C. Shaik participated with the tour.

3rd Feb 2017 : 'Lecture on' Environment and Society Lecture on the above topic was organized in the college. Shri Uday Gaiwad, Environment Activist Kop. Ex. Student of Shahaji Law College, spoke on above topic.

6th Feb 2017 : Visit to Sales Tax Office by Student of III LL.B. and V NLC.

15th Feb 2017 : UGC Sponsored

Environment Study tour at Dajipur.

26th Feb 2017 : Cultural Activity of the college.

2nd March 2017: Workshop on 'Implementation of Prevention of Sexual Harassment of women at working place was association with Mah. State Women Commission Bombay Mrs. A.M. Nandrekar Assistant police Inspector were the chief guest of the function Prin. Dr. R. Narayan explained the object workshop prof. Mrs. Megha Thombare I.C.C. member Shivaji University was another speaker for the workshop.

4th March 2017 : One Day National Seminar on 'Inter Relationship between Human Rights and Constitution Shri. K.V. Kumar Deputy legislative Department, Law and Justice New Delhi, were the Chief guest of the seminar Adv. V.N. Patil, member Council of Education, presided over the function. Prin. Dr. R. Narayan in his introductory speech explained the aim and object of seminar. Prof. Dr. Prashant Desai and Adv. Dr. Santosh Shah were the resource persons for the seminar. Dr. B.M. Hirdekar Ex. C.O.E. Shivaji University were the chief guest of valedictory function prof. P.B. Patil

9th March 2017 : One day workshop on 'Socio Legal Problems of Women

Mr. Arati M. Nadrekar API. Mahila Kaksh Kolhapur were the chief guest of the workshop shri. Ashok L. Rokade Founder, President White Army were the another guest of the workshop Prin. Dr. R. Narayan in his introductory speech explained the object of workshop Shri Prashant Zenede and Miss. Kasturi Rokade, Pooja Wadikar delivered the lecture on women safety practical approach. They shown some practical about the women

safety. Prof. Mrs. Dr. S.R. Rasam offered the vote of thanks.

9th March 17 : Inauguation of Shahaji Law College student 3 Bar Association. There was formal inauguration of Shahaji Law College Student's Bar Association in the college.

21st March 2017 'Lecture on Prison and Human Rights' on the above topic one lecture was arranged on the college. Prin. Dr. H.G. Kulkarni ex. Principal, were the speaker of the function.

18 th March 2017 : Annual sports were conducted on 18th and 19th March 2017 Prof. Sharad Bansode Physical Director D.R. College of Commerce Kolhapur. Conducted the sport in peaceful manner.

21 th March 2017 : A Guest lecture on Human Right of Prisoners by Prin. Dr. H.G. Kulkarni.

15th April 2017 : '84th Annual Prize distribution Function' 84th Annual Prize Distribution function was held on 15th April 2017. Hon'ble Shri. L.D.Bile District and Additional Session Judge Kolhapur. Ex. Student of Shahaji Law College were the chief guest of the function. Hon'ble Shri. A.M. Shete District and Session Judge, Kolhapur, Hob'ble Shri Umesh Chandra More Senior Civil Judge, Secretary, District Legal Services Authority Kolhapur, were the guest of honours of the function. Hon'ble Sou. Rajanitai Magdum President Council of Education Kolhapur presided over the function. Prin. Dr. R. Narayan in his welcome speech narrated the history and development of college and institution Dr. Adv. Santosh Shah introduced the guest of the function. Prof. U.T. Powar placed the annual report of the events done in the college during academic year Shri Chetan

Shinde, President Shahaji Law College Student's Bar Association offered vote of thanks. Prin. L.M. Goud, member Council of Education, Adv. V.N. Patil member Council of Education, Prin. Dr. S.B. Pati. I, 1/C Principal Dr. V.A. Patil were also present.

Achievements of students

Table Tennis –Under Shivaji University, our held in the college.

* **Team won** : final round against J.J. Magdum College of Engineering, Following students participated in the team.

1) Kumbhar Vivek Bhimrao D.I.T. 2) Gat Nrupen Kiram D.I.T. 3) Palande Suresh . Vth New Law Course.

* Achievements in Shivaji University Magazine Competition Following students won prizes for their articles, in Shivaji University Magazine competition.

1) Miss. Shivani Vakil II L.L.B.

2) Miss Bhagyashree Kulkarni IIIrd L.l.b.

3) Miss. Sadiya M. Mulla 1st pre. Law

4) Miss. Aishwarya R. Sadaphate 1st Re Law

5) Shri Ayub B. Botwal IIIrd New Law Course.

* Prize in Moot Court Competition

Following students secured Best Memorial Prize in the Moot Court Competition held at N. B. Thakur Law College Nasik.

1) Hilal Udayraj Ramesh V th New Law Course.

2) Patil Amay shamrao Vth- New Law Course.

3) Chatage Aditya Sanjay Vth New Law Course.

4TH MARCH 2017: ONE DAY NATIONAL SEMINAR ON "INTERRELATIONSHIP

BETWEEN CONSTITUTION AND HUMAN RIGHTS" ORGNISED ON 4TH MARCH 2017.

As resource persons, Shri. K.V. Kumar, Legislative Counsel, Legislative Department, Ministry of Law and Justice, New Delhi and Dr. Prashant Desai, Assistant Professor and HAL Chair, National Law School of India University, Banalore, were invited. Advt. Dr. Santosh Shah, Legal Advisor Shivaji University, Kolhapur also acted as a resource person. In the first session Shri. K.V. Kumar, Legislative Counsel, Legislative Department, Ministry of Law and Justice, New Delhi spoke on "constitution and human rights: an overview". In the second session, Adv. Dr. Santosh Shah, Legal Advisor Shivaji University, Kolhapur presented on "human rights and judicial activism." In the third session Dr. Prashant Desai, Assistant Professor and HAL Chair, National Law School of India University, Bangalore, spoke on "privacy rights and Indian constitution."

As many as 196 delegates' participated and 67 papers were presented. Dr. B M Hirdekar, former controller of examination Shivaji University graced as chief guest in the valedictory function.

REPRESENTATION IN 13TH NATIONAL YOUTH PARLIAMENT COMPETITION ORGNISED BY THE MINISTRY OF PARLIAMENTARY AFFAIRS, GOVERNEMTN OF INDIA ON 14 SEPTEMBER 2016

The student of Shahaji Law College represented the Shivaji UnUniversity in the 13th National Youth Parliament Competition organised by the Ministry of Parliamentary Affairs, Government of India on 14 September 2016. The said competition was to be organized at University level consisting

of students from the various constituent colleges. The students of Shahaji Law College participated with huge strength and outperformed the other students. To represent the Shivaji University in befitting manner, honorable Vice Chancellor decided to hold inter-group competition. It was accordingly resolved that the Shahaji Law College Students should first compete with Shivaji University Students to prove their metal before they finally represent the Shivaji University at Zonal Level. In the fierce competition the Shahaji Law College students outperformed with apparent and convincing evidence. The Honorable Jury declared that the Shahaji Law College, consisting of 60 students, shall represent the Shivaji

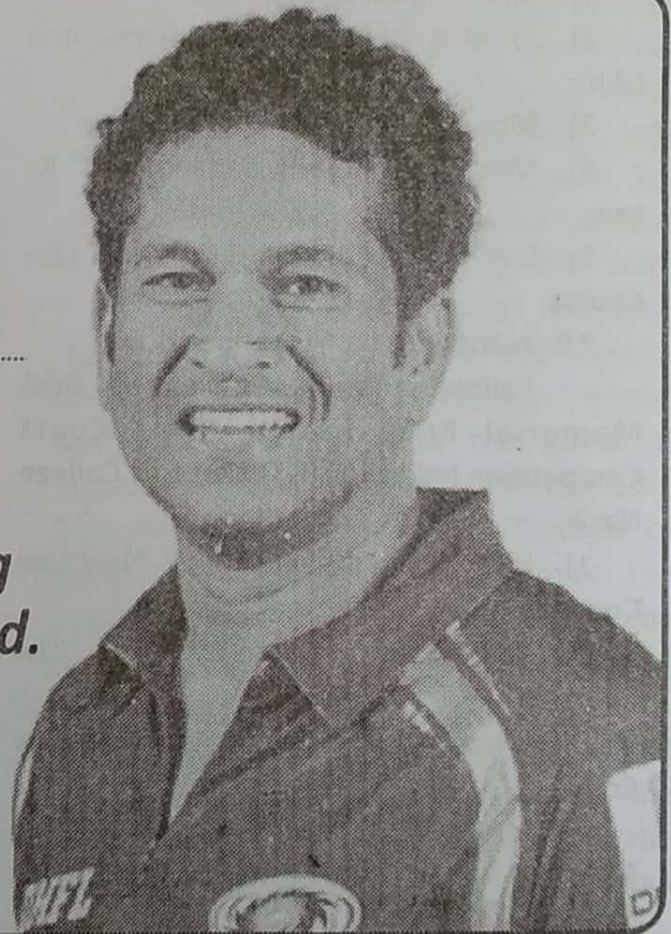
University as the team of Shivaji University in Zone F. The said competition was adjudged by Dr. Tarun Arora, the Nominee of Ministry of Parliamentary Affairs, Government of India and the Hon'ble Member of Parliament Shri. Dhanjay Mahadik, with other officials from the University and experts from the field. The potential of the team was acknowledged by the jury members and was declared as best performer in the state of Maharashtra. Six of our students were adjudged as best parliamentarian who would receive their certificate at the hands of his highness the President of Indian Republic in Rastrapti Bhavan. This event added one more feather in the cap of success stories.

***Don't Stop Chasing
your dreams,
because dreams
do come true.***

***Every individual has
his own style,
his own way of presenting
himself on and off the field.***

- Sachin Tendulkar

Result of Annual Sport 2016 - 2017 Event :- Cricket

IV VLC	II LL.B.
Aviraj Dattatraya Bhaskar (Caption)	Amay S. akare (Caption)
Juber Shabbir Makandar	Rahul D. Jadhav
Ashish tanaji Desai	Uday P. Patil
Ashish Anand Loke	Sachin L. Bobhate
Shivprasad Lalaso Gaikwad	Subhash Laturia
Ruuraj Rajendra Patil	Vinod S. Patil
Omkar Ramchandra Patil	Dhananjay Rane
Rohit Shivaji Kashid	Abhishek R. Patil
Ganesh Subhash Khot	Suresh R. Narayana
Suraj Dadasaheb Patil	Himanshu Kulkarni
Ayub Babaso kotwai	Shambhu Chavan
Aakash Madhav Patil	
Sarvesh Kamal Rane	

Winner Team	Runner Team
IV VLC	II LL.B.

Event :- Rangoli

Winner		Aishwarya Raskat (I Pre-Law)
Second	Aditya Raktade (V NLC)	Aarti Shah (III LL.B.)
Third		Dhanashri K. Patil (IV NLC)
		Ketaki J. Kakade (IV NLC)

Event :- Essay Writing Competition (2016-17)

Boys

Girls

Winner	1) Bhaskar Pramila A. (II Pre-Law) Language English 2) Kakade Ketaki J. (IV NLC) Language Marathi	
Second	1) Mulla Sadiya S. (II Pre-Law) Language English 2) Patil Nilam S. (III LL.B.) Language Marathi	
Third	Mane Suvidha S. (V NLC)	Gaikwad Shivprasad L. (IV NLC)
Consolidate		

Event :- Inter - Class Moot Court Competition

Boys

Girls

Winner	Juber S. Makandar (III NLC)	
Second	Bhaskar Aviraj (III NLC)	
Third	Abhishek B. Devkar (IV NLC)	Mousmi Mulchandwani (IV NLC)
Consolidate	Hilal Udayraj (IV NLC)	Siddhi J. Gandhi (III NLC)

Doner Prize List for the year 2016 - 2017

Sr. No.	Name of Donor	Year & Class	Name of Winner
1	Late Barister Shamrao Kelavkar Memorial	III LL.B.	Bagal Rajlaxmi D.
2	Late Waman Dattatray Adake Prize	III LL.B.	Bagal Rajlaxmi D.
3	Late Shri. Govind Ragnath Valivdekar Prize	III LL.B.	Bagal Rajlaxmi D.
4	Late Shri. Rajaram Bapu Patil Prize	III LL.B.	Bagal Rajlaxmi D.
5	Late Shri. Jaganath Raghunath Kelkar Prize	III LL.B.	Bagal Rajlaxmi D.
6	Late Shri. R.M Apthe Prize	III LL.B.	Bagal Rajlaxmi D.
7	Late Shri. Pandurang Atamaram Lanjekar Prize	III LL.B.	Bagal Rajlaxmi D.
8	Late B.G. Alias Bapusaheb Karmarkar Prize	Cr. P.C.	Bagal Rajlaxmi D.
9	Late Dattatray Ragnath Dixit Prize	Family Law II	Kolhapure Aakanksha P.
10	Late Shri. S. R. Potnis	Family Law II	Kolhapure Aakanksha P.
11	Late Shri. Kakasaheb Alias D.N.Sarlakshar Prize	Family Law II	Kolhapure Aakanksha P.
12	Late Shri. Prin. S.G. Dabholkar Prize	Constitution	Kolhapure Aakanksha P.
13	Late Shri. S.G. Kulkarni, Dist. & Session Judge	II LL.B.	Vakil Shivani A.
14	Late Shri. Basawantrao Ganpatrao Powar Prize	II LL.B.	Vakil Shivani A.
15	Shri. K.B. Kelkar Prize	Pub Int. Law.	Vakil Shivani A.
16	Late Shri. Pri. S.G. Dabholkar Prize	Jurisprudence	Vakil Shivani A.
17	G.N. Gabale Prize	Property Law	Singate Nandatai S.
18	Shri S.B. Patil Prize	Contract - I	Bohra Ashwini K.
19	Late Shri. Prin. S.G. Dabholkar Prize	Constitution	Bohara Ashwini K.
20	College Standing Prize I	V NLC	Jadhavrao Sarawati H.
21	Adv. Shri. Patil Deepak Ganpatrao	V NLC	Jadhavrao Sarawati H.
22	Adv. K.A. Kapse	III NLC	Deepali Dinkar Patil College Standing Prize I
23	Late Shri. S.G. Kulkarni, Dist. & Session Judge	IV NLC	Raktade Aditya S.
24	Late Shri. K.P. Khasbardar Prize		Bhaskar Aviraj D.
25	Prof. D.V. Phadnis Prize	D.I.T.	Dixit Namrata C.

Annual Prize Distribution April 2016 - 2017 (College Prizes)

Sr. No.	Name of Student	Year & Class	Rank
1	Wakre Pranoti S.	I LL.B	College Prize Standing I
2	Magdum Pallavi S.	I LL.B	College Prize Standing II
3	Mungale Priyanka M.	I LL.B	College Prize Standing III
4	Badi Rameshwari R.	II LL.B	College Prize Standing II
5	Shah Snehal A.	II LL.B	College Prize Standing III
6	Redekar Vikram B.	III LL.B	College Prize Standing II
7	Dhere Vijay H.	III LL.B	College Prize Standing III
8	Sadiya M. Sharif Mulla	I Pre - Law	College Prize Standing I
9	Kukreja Sahil S.	I Pre - Law	College Prize Standing II
10	Sanadi Utkarsh A.	I Pre - Law	College Prize Standing III
11	Shaikh Tanvi R.	II Pre - Law	College Prize Standing I
12	Mulla Fatima R.	II Pre - Law	College Prize Standing II
13	Mistry Bhavini A.	II Pre - Law	College Prize Standing III
14	Patil Dhanashri K.	III NLC	College Prize Standing II
15	Bhaskar Aviraj D.	III NLC	College Prize Standing III
16	Karekar Laxmi D.	IV NLC	College Prize Standing II
17	Khandekar Kalyani R.	IV NLC	College Prize Standing III
18	Bhumkar Malvika K.	V NLC	College Prize Standing II
19	Zambare Sayali S.	V NLC	College Prize Standing III
20	Kabra Akash B.	D.I.T.	College Prize Standing II
21	Deshpande Prajakta P. Shaik Al Sabah L.		College Prize Standing III College Prize Standing III
22	Adnaik Shweta B.	D.L.L.	College Prize Standing I
23	Hawaldar Vijaykumar B.	D.L.L.	College Prize Standing II
24	Deshinge Sarjerao V.	D.L.L.	College Prize Standing III

LIST OF Full Time Teaching STAFF

1	Dr. Narayana C. Rayadurgam M.A.,B.Ed.,LL.M.,NET.,M.H.R.,NET,Ph.D.(Law)	Principal
2	Shri. Udhav T. Powar B.A.,LL.M.	Associate Professor
3	Mrs. Dr. Savita R. Rasam M.A.,LL.M.,Ph.D. (Law)	Assistant Professor
4	Dr. Moula C. Sheikh B.Sc., LL.M.,NET, ADR,DCL,Ph.D.(Law),MBA,	Assistant Professor
5	Shri. Pravin B. Patil B.A., LL.M.,NET.	Assistant Professor
6	Shri. Suhas V. Patki B. Com., LL.M.,NET.	Assistant Professor
7	Mrs. Asmita P. Patil B.S.L., LL.M.,NET, SET	Assistant Professor
8	Shri. Shri. Desai B.S.L., LL.M.,NET., M.S.W., G.D.C.& A.	Assistant Professor
9	Mrs. Suchita R. Suragihalli M.A.,SET. Political Science (Pre-Law Course)	Assistant Professor
10	Shri. Kailas R. Pawar M.A.,M.Lib. & Isc.,NET.	Librarian

VISITING FACULTY

11.	Adv. Dr. R.G. Pandurkar	M.Sc., LL.M., Ph.D.
12.	Adv. Dr. Santosh Shah	B.A., LL.M., Ph.D.
13.	Adv. Sou. Neelam Gandhi	B.A., LL.M.
14.	Adv. Swapnil Chile	B.S.L., LL.M., N.E.T.
15.	Shri. R.G. Panhalkar	M.A., LL.M., M.Phil

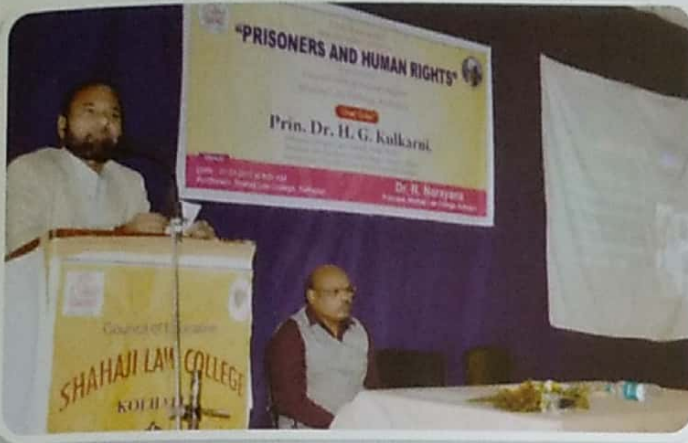

16.	Sou. Pooja Gotkindkar	M.A., M.Phil
17.	Miss. Samina Jamadar	M.A., M.B.A.
18.	Dr. Prithviraj A. Raghuvanshi	M.A., Ph.D.
19.	Miss. Shilpa G. Patil	M.Sc.
20.	Sou. Shrinidhi H. Bhurke	M.Com. LL.M.
21.	Sou. M. A. Thombare	M.A., LL.M.
22.	Sou. Jyoti Shete	B.S.L., LL.M.
23.	Sou. Tupe	M.A.

List of Administrative Staff

1.	Shri. Anil N. Ghatge.	B.Com, D.L.L.	Head Clerk
2.	Shri. Suhas A. Samangadkar	B.Com	Senior Clerk
3.	Shri. Kuldeep V. Makote	M.Com	Junior Clerk
4.	Shri. Ananda S. Bore.	12th Class	Library Attendant
5.	Shri. Meharali B. Fakir.	12 th Class	Library Attendant
6.	Shri. Ananda S. Wagare.	B.A. -I	Library Attendant
7.	Shri. Sunil S. Harale.	B.A. -I	Peon
8.	Shri. Sanjay D. Kale.	9 th Class	Peon
9.	Shri. Rahul N. Pandat.	B.Com-I	Peon

Guest lecture on Human Right by Prin. Dr. H.G. Kulkarni on 21st March 2017.

Student along with staff and management onemembers of the college.

- Karsh Avinash Jadhav
- 1) Maharashtra State Junior State Championship Runnor (Iind) Nanded June 2016.
- 2) Kolhapur District Badminton Championship
  - A) Mens Singles Winner
  - B) Mens Doubles
  - C) Junior Boys Singles
  - D) Junior Boys Doubles
- 3) Maharashtra State Junior State Championship Winner at Nashik August 2016

Blood Donestion Camp

Prin. Dr. R. Narayana Receiving 'Certificate of Merit' awarded to Shahaji Law College.

CERTIFICATE OF MERIT

ESTD. 1962
Re-accredited by NAAC (2014)
With CGPA 3.16

शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर Shivaji University, Kolhapur

गुणवत्ते बाबतचे प्रशस्तीपत्र

शहाजी लॉ कॉलेज, कोल्हापूर

या महाविद्यालयाने शिवाजी विद्यापीठ गुणवत्ता शिष्यवृत्ती वोजनेत विधी शाखेतून सन २०१५-२०१६ शहरी / निमशहरी / ग्रामीण या गटातील प्रथम क्रमांक प्राप्त केल्याबद्दल हे प्रशस्तीपत्र गौरवपूर्वक प्रदान करण्यात येत आहे.

दि. २९/०४/२०१६

Dr. V. N. Shinde
Ag. Registrar

CERTIFICATE OF MERIT

This certificate is given to honour the

Shahaji Law College, Kolhapur

for securing the First Rank in Faculty of Law

- Urban / Semi Urban / Rural category in Shivaji University Merit \ Scholarship Scheme for the year 2015 - 2016

Date : 29/04/2016

Prof. (Dr.) Devanand Shinde
Vice-Chancellor

Inauguration of college website by the auspicious hands of Sou. Rajnitai Magdum, President Council of Education, Shri Prasad Kamat, Vice President Council of Education in the Presence of Prin. Dr. L.M. Goud, Member Council of Education, Staff and Student of Shahaji Law College.

